Товарищество с ограниченной ответственностью «Daryn Ustaz» педагогтердің кәсіби біліктілігін арттыру орталығы
БИН: 240140015624
050000, г. Алматы, ул. Богенбай Батыра, дом 150
Тел.: +7 702 606 96 97
E-mail: daryn.tutor@gmail.com

Daryn Ustaz

Педагогтердің кәсіби біліктілігін арттыру орталығы «Daryn Ustaz» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі
БСН: 240140015624
050000, Алматы қ., Бөгенбай Батыр к., 150 үй
Тел.: +7 702 606 96 97
E-mail: daryn.tutor@gmail.com

«Мектепке дейінгі ұйымдардағы инклюзивті білім берудің заманауи тәжірибелері: білім беру процесін қолдау, сүйемелдеу және дараландыру»

атты педагогтардың біліктілігін арттыру курсының

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Сағат саны: 80 ак.сағ.

Алматы 2026

1. Жалпы ережелер

«Мектепке дейінгі ұйымдардағы инклюзивті білім берудің заманауи тәжірибелері: білім беру процесін қолдау, сүйемелдеу және дараландыру» педагогтердің біліктілігін арттыру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 4 мамырдағы № 175 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірленді.

Бағдарламаның өзектілігі

«Мектепке дейінгі ұйымдардағы инклюзивті білім берудің заманауи тәжірибелері: білім беру процесін қолдау, сүйемелдеу және дараландыру» педагогтердің біліктілігін арттыру бағдарламасының өзектілігі Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі білім беру жүйесін дамытудың қазіргі бағыттарымен, балалардың сапалы білім алуға тең қолжетімділігін қамтамасыз ету, ерекше білім беру қажеттіліктерін уақтылы анықтау және әрбір баланың жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, арнайы жағдайлар жасау қажеттілігімен айқындалады.

Қазіргі заманғы мектепке дейінгі ұйым ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін білім беру процесінің қолжетімділігін қамтамасыз етумен қатар, оның мазмұнын бейімдеуді, педагогикалық қолдауды дараландыруды, психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыруды және дамытушы білім беру ортасын қалыптастыруды қамтамасыз етуі тиіс. Бұл педагогтердің кәсіби құзыреттіліктеріне, баланың білім алудағы қиындықтарын анықтау, қажетті қолдау тәсілдерін белгілеу және тиісті педагогикалық әдістер мен технологияларды қолдану қабілеттеріне қойылатын талаптарды арттырады.

Мектеп жасына дейінгі балаларды педагогикалық бақылау және олардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалауға қатысу, дамудың жеке мақсаттарын айқындау, іс-әрекеттің мазмұны мен ұйымдастыру тәсілдерін бейімдеу, көрнекілік, ойын және коммуникативтік қолдау тәсілдерін қолдану, сондай-ақ баланың даму динамикасын қадағалау саласында педагогтердің практикалық құзыреттіліктерін дамыту ерекше өзектілікке ие.

Педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимылы негізінде психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру кәсіби қызметтің маңызды бағытына айналады. Мұндай жұмыстың тиімділігі білім беру процесіне қатысушылардың іс-әрекеттерінің үйлесімділігіне, педагогтің өзінің кәсіби рөлін түсінуіне және нақты баланың білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне сәйкес қолдау ұйымдастыра білуіне байланысты.

Бағдарламаның өзектілігі мектепке дейінгі ұйымдарда әрбір баланың түрлі балалар іс-әрекетіне, қарым-қатынасқа, құрдастарымен және ересектермен өзара әрекеттесуге қатысуын қамтамасыз ететін қолжетімді, қауіпсіз және дамытушы ортаны құру қажеттілігімен де айқындалады. Осы жағдайларда педагог әртүрлі білім беру қажеттіліктері бар балалардың бірлескен іс-әрекетін ұйымдастыру тәсілдерін меңгеруі, оқшаулану жағдайларының алдын алуы және дербестікті, қарым-қатынас дағдыларын және әлеуметтік өзара әрекеттесуді дамытуға жағдай жасауы тиіс.

Бағдарлама инклюзивті білім беру саласындағы нормативтік талаптар мен педагогтердің оларды мектепке дейінгі ұйымның күнделікті қызметінде іске асыруға практикалық дайындығы арасындағы алшақтықты азайтуға бағытталған. Қолдаудың, психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастырудың және білім беру процесін дараландырудың заманауи тәжірибелерін меңгеру педагогтерге негізделген педагогикалық шешімдер қабылдауға және ерекше білім беруді қажет ететін балалардың дамуы мен білім беру процесіне толыққанды қатысуы үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді.

Жалпыұлттық басымдықтармен және әлемдік үрдістермен байланысы

Қазақстан Республикасының жалпыұлттық басымдықтарымен байланысы

Бағдарламаның мазмұны Қазақстан Республикасының ерекше білім беруді қажет ететін балалардың білім алуға формалды қолжетімділігін қамтамасыз етуден олардың тәрбиелеу-білім беру процесіне толыққанды қатысуы үшін нақты жағдайлар жасауға көшу жөніндегі мемлекеттік саясатын іске асырумен тікелей байланысты.

Негізгі бағдарлардың бірі – Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 30 желтоқсандағы № 1143 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасындағы 2025–2030 жылдарға арналған инклюзивті саясат тұжырымдамасы. Тұжырымдама инклюзияның әлеуметтік және құқықтық моделіне көшуді көздейді. Бұл модельде негізгі назар кедергілерді жоюға, қолжетімді орта қалыптастыруға және тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге аударылады. Мектепке дейінгі білім беру үшін жеке нысаналы индикатор белгіленген: ерекше білім беруді қажет ететін балаларды тәрбиелеу мен оқыту үшін қолайлы жағдайлар мен орта жасаған мектепке дейінгі ұйымдардың үлесі 2025 жылғы 20 %-дан 2026 жылы 30 %-ға, 2027 жылы 40 %-ға, 2028 жылы 50 %-ға, 2029 жылы 60 %-ға және 2030 жылы 80 %-ға дейін ұлғаюы тиіс.

Демек, мемлекеттік басымдық мектепке дейінгі ұйымдардың физикалық қолжетімділігін кеңейтумен ғана шектелмей, педагогтердің арнайы жағдайлар жасау, білім алудағы қиындықтарды анықтау, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру және балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуді ұйымдастыру бойынша практикалық құзыреттіліктерін қалыптастыруды талап етеді.

Бағдарламаның мазмұны Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасымен де байланысты. Құжатта арнайы психологиялық-педагогикалық қолдауды кеңейту және инклюзивті білім беру үшін жағдайлар жасау көрсеткіштері айқындалған. Атап айтқанда, даму мүмкіндіктері шектеулі балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық қолдаумен және ерте түзетумен қамту көрсеткіші 2026 жылы 95 %, ал 2027 жылдан бастап 100 % деңгейінде белгіленген.

Осы мемлекеттік бағдарларды практикада іске асыру қолданыстағы нормативтік құқықтық базаның талаптарымен байланысты: № 4 бұйрыққа сәйкес ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау, № 92 бұйрыққа сәйкес психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмысын ұйымдастыру, № 117 бұйрыққа сәйкес арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету, сондай-ақ білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларына сәйкес қажетті ұйымдастырушылық жағдайлар жасау. Сондықтан Бағдарлама мазмұнына ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау, педагогикалық бақылау, қолдау бағыттарын анықтау, педагогтер мен мамандардың өзара іс-қимылы, білім беру процесін дараландыру және дамытушы орта құру бойынша жеке тақырыптар енгізілген.

Бағдарлама мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерін мемлекеттік инклюзивті саясаттың нақты міндеттерін іске асыруға практикалық тұрғыдан даярлауды қамтамасыз етеді. Бұл міндеттерге білім беру қажеттіліктерін ерте анықтау, білім алудағы кедергілерді жою, арнайы жағдайлар жасау, педагогикалық қолдауды дараландыру және баланың әртүрлі балалар іс-әрекетіне қатысуын қамтамасыз ету жатады.

Әлемдік үрдістермен байланысы

Бағдарламаның мазмұны баланың дамуындағы бұзылыстарға басымдық беретін медициналық модельден баланың қабілеттеріне, оған қажетті қолдау түрлеріне және қоршаған ортадағы кедергілерді жоюға назар аударатын әлеуметтік және құқық қорғау моделіне көшудің қазіргі халықаралық үрдісіне сәйкес келеді. Мұндай тәсіл Қазақстанның инклюзивті саясатының бағыттарына және UNICEF ұйымының мүгедектігі бар балаларды қолдау жөніндегі халықаралық тәсілдеріне сәйкес келеді.

Бірінші маңызды әлемдік үрдіс – қажеттіліктерді ерте анықтау және ерте қолдау көрсету. Ерте жас кезеңі баланың дамуы үшін аса маңызды кезең ретінде қарастырылады. Қиындықтарды уақтылы анықтау олардың баланың білім алуына, қарым-қатынас жасауына және түрлі іс-әрекеттерге қатысуына тұрақты кедергіге айналуына дейін қажетті қолдау көрсетуге мүмкіндік береді. UNICEF баланың дамуын бақылауды, қиындықтарды ерте анықтауды және бала мен оның отбасын қажетті қолдау қызметтеріне уақтылы бағыттауды ерте араласудың заманауи жүйесінің құрамдас бөліктері ретінде қарастырады.

Екінші үрдіс – бірыңғай тәсілдің орнына қолдауды дараландыру. Халықаралық тәжірибе баланың күшті жақтарын, мүмкіндіктерін, даму қарқынын және нақты қажеттіліктерін ескеруге бағытталған. UNICEF баланың білім алуына, дамуына және қоғам өміріне қатысуына мүмкіндік беретін жеке таңдалған тәсілдерді қолдану қажеттілігін атап көрсетеді. Бұл бағыт Бағдарламада іс-әрекеттің мазмұнын, әдістері мен ұйымдастыру тәсілдерін бейімдеу, жеке мақсаттарды белгілеу және баланың даму динамикасын қадағалау арқылы іске асырылады.

Үшінші үрдіс – қолдаудың отбасына бағдарланған және пәнаралық сипаты. Халықаралық тәсілдер жеке маманның оқшау жұмысын емес, білім беру, денсаулық сақтау, әлеуметтік қолдау салалары мен отбасының

келісілген өзара іс-қимылын көздейді. UNICEF негізінен оңалтуға бағытталған тәсілден отбасына бағдарланған кешенді қолдауға және ерте араласудың интеграцияланған секторараралық жүйелерін дамытуға көшуді ерекше атап көрсетеді. Сондықтан педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың өзара іс-қимылы Бағдарламаға кәсіби құзыреттіліктің дербес бағыты ретінде енгізілген.

Төртінші үрдіс – баланың құрдастарымен бірлескен іс-әрекетке қатысуын қамтамасыз ету. Қазіргі инклюзивті тәжірибе баланың мектепке дейінгі ұйымда болу фактісімен ғана емес, оның ойынға, қарым-қатынасқа, танымдық, шығармашылық, қимыл-қозғалыс және басқа да балалар іс-әрекетіне нақты қатысу деңгейімен бағаланады. UNESCO кедергілерді жою, қажеттіліктерді ерте анықтау, интеграцияланған қызметтерді дамыту және педагогтерді инклюзивті тәжірибелерді іске асыруға әрі отбасылармен өзара іс-қимыл жасауға даярлау қажеттілігін атап көрсетеді.

Бесінші үрдіс – баланың мүмкіндіктерін кеңейту үшін цифрлық және ассистивтік технологияларды пайдалану. UNICEF Қазақстандағы мектепке дейінгі білім беруді дамыту бағытында педагогтердің біліктілігін арттыруды, ойын арқылы оқытуды, сондай-ақ мүгедектігі бар және ерекше білім беруді қажет ететін балалардың білім беру процесіне қатысуын қамтамасыз ету үшін цифрлық және ассистивтік технологияларды қолдануды маңызды бағыттар ретінде айқындайды.

Бағдарламаның әлемдік үрдістермен байланысы инклюзивті және сапалы білім беруді қамтамасыз етуді көздейтін Тұрақты даму мақсатының 4-мақсатымен де айқындалады. UNESCO инклюзивті ерте дамыту және мектепке дейінгі білім беру бағдарламаларын дамытуды 2030 жылға дейін Тұрақты даму мақсаттарының 4-мақсатына қол жеткізудің негізгі бағыттарының бірі ретінде қарастырады.

Бағдарлама мазмұны Қазақстан Республикасының мемлекеттік басымдықтары мен қазіргі халықаралық бағыттарды біріктіреді: қажеттіліктерді ерте анықтау және қолдау көрсету, дараландыру, кедергілерді жою, отбасына бағдарланған өзара іс-қимыл, пәнаралық қолдау, баланың бірлескен іс-әрекетке қатысуы, цифрлық және ассистивтік құралдарды қолдану, сондай-ақ мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің кәсіби құзыреттіліктерін дамыту.

2. Глосарий

Ерекше білім беру қажеттіліктері – сапалы білім алу мүмкін болмайтын оқу-дамыту процесіндегі көмек пен көрсетілетін қызметтерге деген қажеттіліктер.

Ерекше білім беруді қажет ететін адамдар (балалар) – тиісті деңгейде білім алу және қосымша білім алу үшін арнайы жағдайларға тұрақты немесе уақытша қажеттілігі бар адамдар (балалар).

Мүмкіндігі шектеулі балалар – психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияның (ПМПК) қорытындысымен расталған, тіршілік-тынысының шектелуіне және оқыту, тәрбиелеу мен дамыту үшін арнайы жағдайлар жасау қажеттілігіне әкеп

соғатын дене және (немесе) психикалық кемістіктері бар 18 жасқа дейінгі балалар.

Пәнаралық өзара іс-қимыл – білім алушыларды оқыту, дамыту және әлеуметтік бейімдеу міндеттерін кешенді шешу мақсатында әртүрлі бейіндегі мамандардың (педагогтердің, психологтердің және басқа да мамандардың) пәнаралық негізде жүзеге асырылатын ынтымақтастығы.

Даму бұзылыстары – арнайы жағдайлар жасалмаған жағдайда баланың негізгі білім беру бағдарламасын меңгеруін қиындататын дене және (немесе) психикалық дамуындағы бұзылыстар. Даму бұзылыстарына есту, көру, сөйлеу, тірек-қимыл аппараты, зияткерлік бұзылыстары, аутизм спектрінің бұзылыстары, сондай-ақ олардың қатар кездесуі жатады.

Нәтижелер мониторингі – ерекше білім беруді қажет ететін білім алушының даму динамикасын жүйелі түрде қадағалау, оның ішінде білім беру жетістіктерін, бейімделу деңгейін, жасалған арнайы жағдайлар мен көрсетілген психологиялық-педагогикалық қолдаудың тиімділігін тұрақты бағалау.

Жеке білім беру маршруты (ЖБМ) – ерекше білім беруді қажет ететін баланың жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, білім беру мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған білім беру қызметін ұйымдастыру мен іске асырудың дараланған жоспары.

Ерте диагностика – ерекше білім беруді қажет ететін балаларды уақтылы анықтауға және тиісті психологиялық-педагогикалық қолдауды ұйымдастыру мақсатында олардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалауға бағытталған іс-шаралар кешені.

Педагог-психолог – белгіленген талаптарға сәйкес білім беру процесіне психологиялық қолдау көрсететін, тәрбиеленушілермен, ата-аналармен (заңды өкілдермен) және педагогтермен диагностикалық, консультациялық, психологиялық профилактикалық және психологиялық түзету жұмыстарын жүргізетін маман.

Заңды өкілдер – баланың заңды өкілдігін жүзеге асыратын және оның тәрбиесі мен дамуына жауапты ата-аналар немесе олардың орнындағы адамдар.

Инклюзивті білім беру – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылардың білім алуға тең қолжетімділігін қамтамасыз ететін процесс.

Ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕБҚ) – білім алушының тиісті деңгейде білім алу және қосымша білім алу үшін арнайы жағдайларға тұрақты немесе уақытша қажеттіліктері.

Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру – білім беру ұйымдарында жүзеге асырылатын, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде білім алушыларды (тәрбиеленушілерді), оның ішінде ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды (балаларды) табысты оқыту және дамыту үшін әлеуметтік және психологиялық-педагогикалық жағдайлар жасалатын жүйелі ұйымдастырылған қызмет.

3. Бағдарламаның тақырыбы

Бағдарламаның жаңашылдығы педагогтерді инклюзивті білім беру қағидаттарымен жалпы таныстырудан мектеп жасына дейінгі баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастырудың нақты тәсілдерін меңгеруге көшумен сипатталады.

Бағдарламаның мазмұны мемлекеттік инклюзивті саясат моделіндегі өзекті өзгерістерді ескере отырып әзірленген. Қазақстан Республикасының 2025–2030 жылдарға арналған инклюзивті саясат тұжырымдамасы дәстүрлі және медициналық модельдерден кедергілерді жоюға, тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге және жеке қажеттіліктерді ескеруге бағытталған әлеуметтік және құқық қорғау моделіне көшуді көздейді. Бұл мектепке дейінгі білім беру үшін практикалық маңызға ие: 2030 жылға қарай ерекше білім беруді қажет ететін балаларды тәрбиелеу мен оқыту үшін қолайлы жағдайлар мен орта жасаған мектепке дейінгі ұйымдардың үлесі 80 %-ға жетуі тиіс.

Бағдарлама мазмұнының жаңашылдығы мынадай бағыттар бойынша іске асырылады:

Баланың санатына немесе даму бұзылысына бағдарланудан оның білім беру қажеттіліктерін бағалауға көшу. Педагог баланың іс-әрекетін, өзара әрекеттесуін, қарым-қатынасын және әлеуметтік-эмоционалдық жағдайын бақылау барысында туындайтын қиындықтарды анықтауды және осы негізде педагогикалық қолдаудың қажетті тәсілдерін таңдауды үйренеді.

Мектепке дейінгі ұйым педагогін білім алудағы қиындықтарды ерте анықтау жүйесіне тарту. Бағдарламада педагогикалық бақылау баланың даму нәтижелерін формалды түрде тіркеу құралы ретінде емес, оның қажеттіліктерін анықтауға және кейіннен қолдау тәсілдерін таңдауға мүмкіндік беретін практикалық құрал ретінде қарастырылады.

Тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыруды практикада меңгеру. Тыңдаушылар нақты баланың мүмкіндіктерін ескере отырып, іс-әрекеттің мазмұнын, әдістерін, тапсырмаларын, қарқынын, нұсқауларды ұсыну тәсілдерін, қарым-қатынас нысандарын және дамытушы ортаны ұйымдастыру тәсілдерін бейімдеуді меңгереді.

Баланы тікелей қолдаудың заманауи құралдарын меңгеру. Бағдарлама мазмұнына визуалды күн тәртібі, визуалды нұсқаулар мен іс-әрекет алгоритмдері, кеңістік пен іс-әрекетті құрылымдау, ойын тәсілдері, ақпаратты ұсынудың баламалы тәсілдері, қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттесуді қолдау енгізілген. Осылайша, оқыту нәтижесі инклюзивті білім беру қағидаттарын білумен ғана шектелмей, күнделікті тәжірибеде нақты педагогикалық шешімдерді қолдану қабілетін қалыптастыруға бағытталады.

Жеке қолдауды балалар іс-әрекетінің әртүрлі түрлеріне кіріктіру. Баланы қолдау жеке іс-шара ретінде емес, ойынның, қарым-қатынастың, танымдық, шығармашылық, қимыл-қозғалыс және басқа да іс-әрекет түрлерінің құрамдас бөлігі ретінде қарастырылады. Педагог баланың білім алудағы қиындықтары оның бірлескен іс-әрекеттен шеттетілуіне себеп болмауы үшін қатысу жағдайларын бейімдеуді үйренеді.

Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру тәсілдерін жаңарту. Бағдарламада 2026 жылдан бастап жаңа редакцияда қолданылатын психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметінің қолданыстағы қағидалары ескерілген. Сондықтан педагогтер мен мамандардың кәсіби функцияларын ажыратуға, қолдау тәсілдерін келісуге және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жасауға ерекше назар аударылады.

Бірыңғай нәтижемен формалды салыстыруға емес, баланың жеке даму динамикасына бағдарлану. Педагог жеке мақсаттарды айқындау, баланың дербестігіндегі, қарым-қатынасындағы, өзара әрекеттесуіндегі және іс-әрекетке қатысуындағы өзгерістерді бақылау, сондай-ақ анықталған динамиканы ескере отырып, педагогикалық қолдауды түзету тәсілдерін меңгереді.

Бағдарламаның негізгі жаңашылдығы өзара байланысты төрт процесті бірыңғай практикалық модельге біріктіруден тұрады: білім беру қажеттіліктерін анықтау → қажетті қолдауды белгілеу → тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру → даму динамикасын қадағалау және педагогикалық іс-әрекеттерді түзету. Мұндай тәсіл біліктілікті арттыру мазмұнының мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің нақты кәсіби міндеттерімен және Қазақстан Республикасының инклюзивті саясатының қазіргі бағыттарымен тікелей байланысын қамтамасыз етеді.

Білім беру жүйесінде ұқсас бағдарламалардың болуына/болмауына талдау

Қазақстан Республикасында қолданыстағы және бұрын іске асырылған біліктілікті арттыру бағдарламаларын талдау педагогтердің кәсіби даму жүйесінде инклюзивті білім беру және ерекше білім беруді қажет ететін балалармен жұмыс істеу мәселелері бойынша бағдарламалардың бар екенін көрсетеді. Сонымен қатар олардың мазмұны, мақсатты аудиториясы және практикалық бағыттылығы әзірленіп отырған Бағдарламаның мазмұнымен толық сәйкес келмейді.

Ең жақын ұқсас бағдарлама – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ-ның «Мектепке дейінгі ұйым жағдайында ерекше білім беруді қажет ететін балалармен жұмысты ұйымдастыру» білім беру бағдарламасы. Бағдарлама «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» санатына арналған және инклюзивті білім беруде кәсіби тәсілдерді қолдануға, жеке дамыту бағдарламалары мен жеке білім беру маршруттарын әзірлеуге және іске асыруға, сондай-ақ балалар іс-әрекетінің әртүрлі түрлеріне арнайы жағдайлар жасауға бағытталған.

Тағы бір ұқсас бағдарлама – «Өрлеу» орталығының «Инклюзивті білім беруді жүзеге асыратын педагогтердің базалық құзыреттіліктерін қалыптастыру» бағдарламасы. Ол әртүрлі деңгейдегі білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған. Көлемі 80 сағатты құрайтын бағдарлама инклюзивті тәжірибені іске асырудың, ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды психологиялық-педагогикалық қолдап отырудың, оларды әлеуметтендірудің, білім беру қажеттіліктерін бағалаудың және жетістіктерін мониторингтеудің базалық дағдыларын қалыптастыруға бағытталған. Алайда

бағдарлама тікелей мектепке дейінгі жас ерекшеліктеріне және мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің кәсіби міндеттеріне мамандандырылмаған.

Сонымен қатар біліктілікті арттыру жүйесінде жекелеген мамандар санаттарына арналған мамандандырылған бағдарламалар ұсынылған. Білім беру жүйесінің жай-күйі мен дамуы туралы ұлттық баяндаманың деректеріне сәйкес мектепке дейінгі білім беру бағытында «Ерекше білім беруді қажет ететін балалармен жұмыс барысында дефектолог-мұғалімдердің түзету-дамыту қызметін оңтайландыру» және «Мектепке дейінгі ұйымда сөйлеу тілінің бұзылыстары бар балаларға логопедиялық көмек және психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету жүйесі» курстары өткізілген. Бұл бағдарламалардың кәсіби бағыттылығы неғұрлым тар және олар мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің құзыреттіліктерін кешенді дамытуға емес, негізінен арнайы педагогтер мен басқа да мамандарға бағдарланған.

Ұқсас бағдарлама / бағыт	Негізгі бағыты	Әзірленіп жатқан бағдарламаның ерекшелігі
«Мектепке дейінгі ұйым жағдайында ерекше білім беруді қажет ететін балалармен жұмысты ұйымдастыру», «Өрлеу»	Ерекше білім беруді қажет ететін балалармен жұмыс, арнайы жағдайлар жасау, жеке білім беру маршруттары, балалар іс-әрекетін ұйымдастыру	Әзірленіп жатқан бағдарлама ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалауды, педагогикалық бақылауды, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды, дараландыруды, қолдаудың практикалық технологияларын, дамытушы ортаны қалыптастыруды және ата-аналармен өзара іс-қимылды бірыңғай жүйелі модельге біріктіреді.
«Инклюзивті білім беруді жүзеге асыратын педагогтердің базалық құзыреттіліктерін қалыптастыру», «Өрлеу»	Инклюзивті білім беру саласындағы базалық құзыреттіліктер, психологиялық-педагогикалық қолдап отыру, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау	Бағдарлама әртүрлі деңгейдегі білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған. Әзірленіп жатқан курс мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктерін және мектепке дейінгі ұйымның

		тәрбиелеу-білім беру процесінің ерекшеліктерін ескереді.
Дефектолог-мұғалімдердің түзету-дамыту қызметі бойынша курстар	Ерекше білім беруді қажет ететін балаларға арнайы педагогикалық қолдау көрсету	Курстар арнайы педагогтің кәсіби қызметіне бағытталған. Әзірленіп жатқан бағдарлама мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің кең ауқымына арналған.

Анықталған мазмұндық айырмашылықтар

Ұқсас бағдарламаларды талдау инклюзивті білім беру тақырыбының біліктілікті арттыру жүйесінде бұрыннан қамтылғанын көрсетеді. Сондықтан әзірленіп жатқан бағдарламаның жаңашылдығы инклюзивті білім беру бойынша курстардың мүлдем болмауымен емес, олардың мазмұнын жаңартумен және құрылымының өзгешелігімен айқындалады.

Бірінші айырмашылық – бағдарлама педагогтің жұмысын жүйелі алгоритм негізінде ұйымдастырады: педагогикалық бақылау және қиындықтарды анықтау → ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау → қажетті қолдауды айқындау → арнайы жағдайлар жасау → білім беру процесін дараландыру → баланың даму динамикасын бақылау. Мұндай тәсіл ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және психологиялық-педагогикалық қолдап отыру саласындағы қазіргі нормативтік талаптарға сәйкес келеді.

Екінші айырмашылық – тәрбиешінің күнделікті педагогикалық тәжірибесіне басымдық берілуі. Бағдарлама мазмұнына іс-әрекетті, нұсқауларды, жұмыс қарқынын, материалдар мен білім беру ортасын бейімдеу тәсілдері; визуалды қолдау және іс-әрекетті құрылымдау; қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттесуді дамыту; баланы ойын, танымдық, шығармашылық, қимыл-қозғалыс және басқа да балалар іс-әрекетіне қатыстыру енгізілген.

Үшінші айырмашылық – мазмұнның 2025–2026 жылдардағы қолданыстағы нормативтік модельге сәйкес жаңартылуы. Бұл ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау, психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметінің жұмысы және арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету тәртібінің жаңартылуын ескере отырып, ерекше маңызға ие. Әзірленіп жатқан бағдарлама педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) функцияларын қолданыстағы бөлу тәртібі шеңберінде педагогтің кәсіби іс-әрекеттерін зерделеуді көздейді.

Төртінші айырмашылық – білім беру процесін дараландырудың күшейтілуі. Практикалық жұмыстың негізгі нысаны баланың даму бұзылысының санаты емес, оның білім алуына кедергі келтіретін нақты факторлар, білім беру қажеттіліктері, мүмкіндіктері және қажетті қолдау тәсілдері болып табылады. Педагог баланың іс-әрекетке қатысуын нақты не

қиындататынын және қандай жағдайларды, өзара әрекеттесу тәсілдерін немесе педагогикалық әдістерді өзгерту қажеттігін анықтауды үйренеді.

Бесінші айырмашылық – бағдарламаның практикалық бағыттылығы. Мұндай тәсіл практикалық бағдарланған біліктілікті арттыру курстарын енгізуді және инклюзивті білім беру жағдайында жұмыс істеу үшін педагогтердің құзыреттіліктерін дамытуды көздейтін Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасына сәйкес келеді.

Қорытынды

Жалпы бағыты бойынша тікелей ұқсас бағдарлама бар. Атап айтқанда, «Мектепке дейінгі ұйым жағдайында ерекше білім беруді қажет ететін балалармен жұмысты ұйымдастыру» бағдарламасы. Сондықтан ұқсас бағдарламалар жоқ деп тұжырымдау дұрыс емес.

Сонымен бірге жүргізілген талдау қазіргі нормативтік құқықтық базаны ескере отырып, мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің даярлығын жаңартатын және ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалауды, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды, білім беру процесін дараландыруды, арнайы жағдайлар жасауды, қолдаудың заманауи практикалық құралдарын, дамытушы ортаны ұйымдастыруды және отбасымен өзара іс-қимылды бір курста біріктіретін бағдарламаға мазмұндық қажеттілік бар екенін көрсетеді.

Осылайша, әзірленіп жатқан бағдарлама қолданыстағы курстарды қайталамайды, керісінше, біліктілікті арттырудың осы бағытын кеңейтеді және жаңартады. Бұл ретте негізгі назар инклюзивті білім беруді жалпы түсінуден ерекше білім беруді қажет ететін баланың білім беру процесіне қатысуын, дамуын және жеке қолдау алуын қамтамасыз етуге бағытталған мектепке дейінгі ұйым педагогінің нақты кәсіби іс-әрекеттеріне аударылады.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты

Балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау мен ескерудің заманауи тәсілдерін, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыруды, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыруды және педагогикалық қолдаудың практикалық тәсілдерін меңгеру арқылы мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің инклюзивті білім беруді ұйымдастыру саласындағы кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіру.

Бағдарламаның міндеттері

Мақсатқа қол жеткізу үшін мынадай міндеттерді шешу көзделеді:

1. Педагогтердің Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау, арнайы жағдайлар жасау және психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру саласындағы қолданыстағы нормативтік құқықтық талаптар туралы білімдерін жүйелеу.

2. Педагогтердің педагогикалық бақылау жүргізу, баланың білім алудағы қиындықтарын анықтау және алынған ақпаратты педагогикалық

қолдаудың қажетті тәсілдерін айқындау кезінде пайдалану дағдыларын жетілдіру.

3. Баланың мүмкіндіктерін, білім беру қажеттіліктерін, іс-әрекет қарқынын және қарым-қатынас тәсілдерін ескере отырып, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландырудың практикалық дағдыларын қалыптастыру.

4. Іс-әрекеттің мазмұнын, әдістерін, тапсырмаларын, нұсқауларын, дидактикалық материалдарын, өзара әрекеттесу нысандарын және балалар іс-әрекетінің әртүрлі түрлерін ұйымдастыру тәсілдерін бейімдеудің практикалық жолдарын меңгеру.

5. Ойын технологияларын, визуалды қолдауды, кеңістік пен іс-әрекетті құрылымдауды, баланың қарым-қатынасын, әлеуметтік өзара әрекеттесуін, дербестігі мен белсенділігін қолдау тәсілдерін қолдану құзыреттіліктерін дамыту.

6. Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың бірлескен іс-әрекетке қатысуын қамтамасыз ететін қолжетімді, қауіпсіз және дамытушы ортаны ұйымдастыру дағдыларын жетілдіру.

7. Баланы психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру барысында педагогтермен, мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жасаудың кәсіби дағдыларын дамыту.

8. Баланың жеке даму динамикасын қадағалау, қолданылатын қолдау тәсілдерінің нәтижелілігін талдау және педагогикалық іс-әрекеттерді түзету білігін қалыптастыру.

Оқытудан күтілетін нәтижелер

Оқуды аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:

1. Инклюзивті білім беруді, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалауды, арнайы жағдайлар жасауды, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды және арнайы психологиялық-педагогикалық қолдауды реттейтін Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерінің негізгі ережелерін біледі;

2. Баланың іс-әрекетін, қарым-қатынасын, өзара әрекеттесуін, дербестігін және әлеуметтік-эмоционалдық жағдайын педагогикалық бақылау барысында оның білім алудағы қиындықтарын анықтайды;

3. Баланың анықталған білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, педагогикалық қолдау тәсілдерін айқындайды;

4. Тапсырмалардың көлемі мен күрделілігін, іс-әрекет қарқынын, нұсқауларды ұсыну тәсілдерін, қолданылатын материалдар мен педагогикалық өзара әрекеттесу нысандарын өзгерту арқылы тәрбиелеу-білім беру процесін дараландырады;

5. Визуалды қолдауды, кеңістік пен іс-әрекеттердің реттілігін құрылымдауды, ойын тәсілдерін, қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттесуді қолдау тәсілдерін қолданады;

6. Ерекше білім беруді қажет ететін баланың ойын, коммуникативтік, танымдық, шығармашылық, қимыл-қозғалыс және басқа да балалар іс-әрекетіне қатысуын ұйымдастырады;

7. Балалардың жеке мүмкіндіктері мен білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, дамытушы ортаның элементтерін жасайды және бейімдейді;

8. Баланы қолдау тәсілдерін айқындау және іске асыру барысында педагогтермен, мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жасайды;

9. Баланың жеке даму динамикасын қадағалайды және педагогикалық бақылау нәтижелері негізінде қолданылатын әдістер мен қолдау тәсілдерін түзетеді;

10. Мектепке дейінгі ұйымның тәжірибесінде тікелей қолдануға арналған практикалық материалдарды әзірлейді: педагогикалық бақылау картасын, баланы қолдау алгоритмін, балалар іс-әрекетін ұйымдастырудың бейімделген фрагментін, визуалды материалдарды және дамытушы ортаны ұйымдастыру бойынша ұсынымдарды.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы оқытудың мектепке дейінгі ұйым педагогінің күнделікті қызметінде туындайтын нақты кәсіби жағдайларды шешуге бағытталуымен айқындалады. Тыңдаушылар нормативтік талаптар мен теориялық ережелерді зерделеумен ғана шектелмей, баланың іс-әрекетке қатысуында, қарым-қатынас жасауында, өзара әрекеттесуінде, нұсқауларды түсінуінде, әрекеттерді өз бетінше орындауында және білім беру мазмұнын меңгеруінде қиындықтар туындаған жағдайда қолданылатын іс-әрекет тәсілдерін практикада пысықтайды.

Курстың практикалық тапсырмалары мектепке дейінгі ұйым қызметіндегі жағдайларды талдауды, белгіленген критерийлер бойынша педагогикалық бақылау жүргізуді, білім алудағы қиындықтар мен қажетті қолдау тәсілдерін анықтауды, тапсырмалар мен материалдарды бейімдеуді, визуалды нұсқаулар мен алгоритмдерді әзірлеуді, қолжетімді дамытушы ортаны жобалауды және баланы бірлескен іс-әрекетке қатыстыру тәсілдерін таңдауды қамтиды.

Оқыту нәтижесінде педагог кәсіби қызметінде тікелей қолдануға болатын практикалық құралдар жиынтығын меңгереді: педагогикалық бақылау картасы, педагогикалық қолдауды айқындау алгоритмі, іс-әрекетті бейімдеу нұсқалары, визуалды қолдау құралдары, кеңістік пен іс-әрекетті құрылымдау тәсілдері, қарым-қатынас пен өзара әрекеттесуді қолдау әдістері, баланың жеке даму динамикасын қадағалау құралдары.

Оқыту нәтижелерінің педагогтердің жұмыс тәжірибесіне әсері

Бағдарлама мазмұнын меңгеру педагогтің жұмыс тәжірибесін барлық балаларға бірдей талаптар мен іс-әрекетті ұйымдастыру тәсілдерін қолданудан нақты баланың білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, педагогикалық шешімдерді негізді таңдауға бағыттап өзгертуге мүмкіндік береді.

Педагог білім алуда туындайтын қиындықтарды уақтылы байқап, іс-әрекетті ұйымдастыруға, нұсқауларға, материалдарға, жұмыс қарқынына, кеңістікке немесе өзара әрекеттесу тәсілдеріне қандай өзгерістер енгізу

қажеттігін анықтай алады және тиісті қолдауды тікелей тәрбиелеу-білім беру процесінде қолданады.

Оқыту нәтижелері педагогтің мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) неғұрлым жүйелі өзара іс-қимыл жасауын да қамтамасыз етеді. Себебі педагог баланы бақылау нәтижелерін ұсынуға, білім алудағы нақты қиындықтарды сипаттауға, келісілген қолдау тәсілдерін іске асыруға және олардың нәтижелілігін қадағалауға қабілетті болады.

Меңгерілген құзыреттіліктерді практикаға енгізудің нәтижесінде ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін балалар іс-әрекетінің әртүрлі түрлерінің қолжетімділігі артады, олардың дербестігі, қарым-қатынас жасау және өзара әрекеттесу мүмкіндіктері кеңейеді, сондай-ақ тәрбиелеу-білім беру процесін дараландырудың негізділігі жоғарылайды.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

80 академиялық сағатқа арналған оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтың тақырыптары	Теория	Практика	Өзіндік жұмыс	Барлығы
1	1-модуль. Мектепке дейінгі ұйымдардағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері				**16**
1.1	Білім беру жүйесіндегі инклюзивті білім беру ұғымы мен қағидаттары.	1	2	1	4
1.2	Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру және білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік саясаты.	1	1	1	3
1.3	Мектепке дейінгі ұйымдарда инклюзивті білім беруді ұйымдастыруды нормативтік-құқықтық реттеу.	1	1	1	3
1.4	Ерекше білім беру қажеттіліктері ұғымы және оларды түсінудің заманауи тәсілдері.	1	1	1	3
1.5	Мектепке дейінгі ұйымда ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін арнайы жағдайлар жасау.	1	1	1	3
2	2-модуль. Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру				16

2.1	Мектеп жасына дейінгі балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау мен бағалаудың заманауи тәсілдері.	2	1	1	4
2.2	Педагогикалық бақылау баланың білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін анықтау құралы ретінде.	1	1	1	3
2.3	Баланы психологиялық-педагогикалық қолдап отырудың бағыттары мен мазмұнын айқындау.	1	1	1	3
2.4	Психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру барысында педагогтер мен мамандардың командалық өзара іс-қимылы.	1	1	1	3
2.5	Қолдап отыру процесінде мектепке дейінгі ұйымның баланың ата-аналарымен (заңды өкілдерімен) өзара іс-қимылы.	1	1	1	3
3	3-модуль. Ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін білім беру процесін дараландыру				16
3.1	Мектепке дейінгі ұйымда білім беру процесін дараландыру қағидаттары.	2	1	1	4
3.2	Баланың жеке мүмкіндіктерін, білім беру қажеттіліктерін және даму қарқынын ескеру.	1	1	1	3
3.3	Іс-әрекеттің мазмұнын, әдістерін, ұйымдастыру тәсілдерін және білім беру ортасын бейімдеу.	1	1	1	3
3.4	Жеке мақсаттарды белгілеу және баланың дамуынан күтілетін нәтижелерді айқындау.	1	1	1	3
3.5	Дараланған қолдау процесінде педагогикалық бақылау жүргізу және баланың даму динамикасын қадағалау.	1	1	1	3
4	Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелері				16
4.1	Ойын технологиялары баланы дамыту және бірлескен іс-әрекетке қатыстыру құралы ретінде.	2	1	1	4
4.2	Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың іс-әрекетін визуалды қолдау және құрылымдау.	1	1	1	3
4.3	Мектепке дейінгі ұйымда балалардың қарым-қатынасы мен әлеуметтік өзара әрекеттесуін дамыту.	1	1	1	3
4.4	Баланың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, танымдық, эмоционалдық және қимыл-қозғалыс белсенділігін қолдау.	1	1	1	3
4.5	Мектеп жасына дейінгі балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуде цифрлық және дидактикалық ресурстарды қолдану.	1	1	1	3
5	5-модуль. Дамытушы білім беру ортасы және білім беру процесіне қатысушылардың өзара іс-қимылы				16

5.1	Балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, қолжетімді, қауіпсіз және дамытушы ортаны ұйымдастыру.	2	1	1	4
5.2	Балалардың білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерінің әртүрлілігін ескере отырып, бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыру.	1	1	1	3
5.3	Оң өзара әрекеттесуді, жеке ерекшеліктерді қабылдауды және оларға құрметпен қарауды қалыптастыру.	1	1	1	3
5.4	Баланың мүддесі үшін педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың серіктестік өзара іс-қимылы.	1	1	1	3
5.5	Мектепке дейінгі ұйымда психологиялық-педагогикалық қолдап отыру және білім беру процесін дараландыру бойынша педагогикалық тәжірибені жобалау.	1	1	1	3
Барлығы					**80**

1-модуль. Мектепке дейінгі ұйымдардағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері

Модульдің мақсаты

Педагогтердің мектепке дейінгі ұйымдардағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері туралы жүйелі түсінігін қалыптастыру және ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін арнайы жағдайлар жасау кезінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерінің талаптарын қолдануға дайындығын дамыту.

Модульдің міндеттері

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесіне қатысты инклюзивті білім беру ұғымы мен негізгі қағидаттарын ашып көрсету.

Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру және білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік саясатының негізгі бағыттарымен таныстыру.

Мектепке дейінгі ұйымдарда инклюзивті білім беруді ұйымдастыруды реттейтін қолданыстағы нормативтік құқықтық актілер туралы білімді жүйелеу.

«Ерекше білім беру қажеттіліктері» ұғымының мазмұнын және баланың білім алудағы қиындықтары мен қажеттіліктерін анықтаудың заманауи тәсілдерін ашып көрсету.

Баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін қажетті арнайы жағдайлармен және педагогикалық қолдау тәсілдерімен сәйкестендіру білігін қалыптастыру.

Модульден күтілетін нәтижелер

Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:

инклюзивті білім берудің негізгі қағидаттарын сипаттайды және оларды мектепке дейінгі ұйым қызметін талдау барысында қолданады;

Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру саласындағы мемлекеттік саясатының негізгі бағыттарын айқындайды;

ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалауды, арнайы жағдайлар жасауды және психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыруды реттейтін нормативтік құқықтық актілерді бағдарлай алады;

«ерекше білім беру қажеттіліктері» ұғымының мазмұнын түсіндіреді және білім беру қажеттілігін баланың іс-әрекеті мен өзара әрекеттесуі барысында туындайтын қиындықтан ажыратады;

баланың білім алудағы қиындықтарын анықтау кезінде педагогтің кәсіби іс-әрекеттерін айқындайды;

практикалық жағдайды талдап, баланың білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, оған қандай арнайы жағдайлар қажет екенін анықтайды;

мектепке дейінгі ұйым қызметінде туындайтын практикалық жағдайларды шешу кезінде нормативтік талаптарды қолданады.

Модульдің сипаттамасы

Модуль инклюзивті білім беру жағдайында педагогтің кәсіби қызметінің нормативтік-құқықтық негізін қалыптастырады. Модуль мазмұны инклюзивті білім беру ұғымы мен қағидаттарын, Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатын, мектепке дейінгі ұйымдардың қызметін қолданыстағы нормативтік-құқықтық реттеуді, ерекше білім беру қажеттіліктері ұғымын және арнайы жағдайлар жасауға қойылатын талаптарды қамтиды.

Модуль аясында Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының, Қазақстан Республикасының 2025–2030 жылдарға арналған инклюзивті саясат тұжырымдамасының, Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидалары мен бағдарламаларының, Психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметі жұмысының қағидаларының, Мүмкіндігі шектеулі балаларға арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету стандартының, Білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларының және қарастырылатын мәселелерді тікелей реттейтін басқа да нормативтік құқықтық актілердің ережелері зерделенеді.

Нормативтік талаптарды практикада қолдануға ерекше назар аударылады. Нақты педагогикалық жағдайлар негізінде тыңдаушылар баланың білім алуда қандай қиындықтарға тап болатынын, қандай қажеттіліктерді ескеру керектігін, қандай арнайы жағдайлар қажет болуы мүмкін екенін және қандай іс-әрекеттер мектепке дейінгі ұйым педагогінің кәсіби қызметіне жататынын анықтайды.

Модуль мазмұны ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау тәсілдерін, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыруды, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыруды және балаларды қолдаудың практикалық технологияларын одан әрі меңгеруге негіз болады.

2-модуль. Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру

Модульдің мақсаты

Мектеп жасына дейінгі балалардың білім алудағы қиындықтарын анықтау, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалауға қатысу және мамандармен, ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жасау арқылы психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру саласында педагогтердің кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіру.

Модульдің міндеттері

Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік талаптарына сәйкес мектеп жасына дейінгі балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау мен бағалаудың заманауи тәсілдерін ашып көрсету.

Баланың іс-әрекетін, мінез-құлқын, қарым-қатынасын, өзара әрекеттесуін және әлеуметтік-эмоционалдық жай-күйін педагогикалық бақылау дағдыларын қалыптастыру.

Педагогикалық бақылауды медициналық немесе психологиялық диагностикамен алмастырмай, баланың білім алудағы нақты қиындықтарын, мүмкіндіктері мен күшті жақтарын тіркеуге үйрету.

Психологиялық-педагогикалық қолдап отырудың қажетті бағыттары мен тәсілдерін айқындау кезінде педагогикалық бақылау нәтижелерін пайдалану білігін қалыптастыру.

Қолдап отыру процесінде педагогтер мен мамандардың кәсіби функцияларын ажырата отырып, олардың командалық өзара іс-қимыл дағдыларын жетілдіру.

Ата-аналармен (заңды өкілдермен) сындарлы өзара іс-қимыл жасау, оның ішінде байқалған қиындықтарды талқылау, қолдау тәсілдерін келісу және баланың даму динамикасы туралы ақпарат алмасу дағдыларын дамыту.

Модульден күтілетін нәтижелер

Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:

қолданыстағы нормативтік талаптарға сәйкес мектеп жасына дейінгі балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау және бағалау тәртібін түсіндіреді;

тәрбиелеу-білім беру процесінің табиғи жағдайларында балаға мақсатты педагогикалық бақылау жүргізеді;

баланың нұсқауларды түсінуінде, қарым-қатынасында, өзара әрекеттесуінде, дербестігінде, балалар іс-әрекетінің әртүрлі түрлеріне қатысуында және әлеуметтік-эмоционалдық жай-күйінде кездесетін нақты қиындықтарды анықтайды және сипаттайды;

туындайтын қиындықтармен қатар, қолдауды ұйымдастыру кезінде пайдалануға болатын баланың мүмкіндіктерін, қызығушылықтары мен күшті жақтарын тіркейді;

педагогикалық бақылау нәтижелерін талдайды және кәсіби функциялары шеңберінде педагогикалық қолдау тәсілдерін айқындайды;

психологиялық-педагогикалық қолдап отыру бағыттарын айқындауға қатысады және келісілген педагогикалық іс-әрекеттерді жүзеге асырады;

нақты бақылау нәтижелерімен алмасу және баланың даму динамикасын талдау негізінде мамандармен өзара іс-қимыл ұйымдастырады;

баланың білім беру қажеттіліктері мен қолдау тәсілдері мәселелері бойынша ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жасайды;

педагогикалық бақылау картасын әзірлейді және оның негізінде педагогикалық қолдауды ұйымдастыру бойынша ұсыныстар тұжырымдайды.

Модульдің сипаттамасы

Модуль педагогтердің баланың бойында туындайтын қиындықтарды бақылаудан оның білім беру қажеттіліктері мен қажетті қолдау тәсілдерін айқындауға көшудің практикалық тетігін меңгеруіне бағытталған.

Модуль мазмұны Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығымен бекітілген Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидалары мен бағдарламаларын, сондай-ақ психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметінің жұмысына қойылатын қолданыстағы талаптарды ескере отырып қарастырылады. Тәрбиелеу-білім беру процесі барысында баланың білім алудағы қиындықтарын бастапқы анықтаудағы мектепке дейінгі ұйым педагогінің рөліне ерекше назар аударылады.

Педагогикалық бақылау практикалық кәсіби құрал ретінде меңгеріледі. Тыңдаушылар баланың нұсқауларды қалай түсінетінін және орындайтынын, ойынға және балалар іс-әрекетінің басқа түрлеріне қалай қатысатынын, ересектермен және құрдастарымен қалай өзара әрекеттесетінін, өз өтініштері мен қажеттіліктерін қалай білдіретінін, қолжетімді қарым-қатынас тәсілдерін қалай қолданатынын, бір іс-әрекет түрінен екіншісіне қалай ауысатынын, дербестігін қалай көрсететінін және жағдайлардың өзгеруіне қалай жауап беретінін бақылауды және тіркеуді үйренеді.

Бақылау нәтижелерін дұрыс сипаттауға жеке назар аударылады. Тыңдаушылар баланың жалпы сипаттамаларын берудің орнына бақыланатын іс-әрекеттер мен нақты жағдайларды тіркеуді үйренеді: қиындық қандай жағдайларда туындайды, балаға қандай көмек қажет, тапсырманы ұсынудың қандай тәсілдері тиімдірек және қандай жағдайларда бала әрекетті өз бетінше орындайды.

Алынған ақпарат негізінде психологиялық-педагогикалық қолдап отыру бағыттарын айқындау қарастырылады. Педагог педагогикалық қолдау тәсілдерін таңдауды және іске асыруды меңгереді: нұсқауларды ұсыну тәсілін өзгерту, визуалды тіректерді пайдалану, іс-әрекеттердің реттілігін құрылымдау, тапсырма көлемін өзгерту, қосымша уақыт беру, кеңістікті ұйымдастыру, қарым-қатынасты қолдау және баланың дербестігі дамыған сайын көрсетілетін көмек көлемін біртіндеп азайту.

Командалық өзара іс-қимыл кәсіби іс-әрекеттерді нақты бөлу арқылы қарастырылады: педагог бақылау нәтижелерін және баланың күнделікті іс-әрекетке қатысуы туралы ақпаратты ұсынады, мамандар өздерінің кәсіби функциялары шеңберінде жұмыс жүргізеді, ал келісілген қолдау тәсілдері тәрбиелеу-білім беру процесінде іске асырылып, кейіннен олардың нәтижелілігі қадағаланады.

Ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл баланың мүмкіндіктері мен қиындықтары туралы маңызды ақпарат алмасуға,

қолданылатын қолдау тәсілдерін талқылауға және мектепке дейінгі ұйым мен отбасының іс-әрекеттерінің бірізділігін қамтамасыз етуге бағытталған.
Модульдің практикалық бөлімі педагогикалық кейстерді талдауды, педагогикалық бақылау картасын толтыруды, бақыланатын белгілер негізінде білім алудағы қиындықтарды сипаттауды, ықтимал қолдау тәсілдерін айқындауды және педагогтің, мамандардың, ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимыл алгоритмін әзірлеуді көздейді.

3-модуль. Ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін білім беру процесін дараландыру

Модульдің мақсаты

Мектеп жасына дейінгі баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен даму қарқынын ескере отырып, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру бойынша педагогтердің практикалық құзыреттіліктерін қалыптастыру.

Модульдің міндеттері

Мектепке дейінгі ұйымда тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру қағидаттарын ашып көрсету.

Баланың жеке мүмкіндіктерін, білім беру қажеттіліктерін, қызығушылықтарын, қарым-қатынас тәсілдерін, дербестік деңгейін және іс-әрекет қарқынын ескеру білігін қалыптастыру.

Мазмұнды, әдістерді, тапсырмаларды, нұсқауларды, дидактикалық материалдарды, іс-әрекетті ұйымдастыру тәсілдерін және білім беру ортасын бейімдеу жолдарын меңгеру.

Баланың анықталған білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, нақты жеке мақсаттарды белгілеу дағдыларын қалыптастыру.
Дараланған қолдаудың қол жеткізуге болатын және бақылау арқылы бағаланатын күтілетін нәтижелерін айқындауға үйрету.

Баланың даму динамикасын педагогикалық бақылау және алынған нәтижелер негізінде қолдау тәсілдерін түзету дағдыларын жетілдіру.

Модульден күтілетін нәтижелер

Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:

тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру қағидаттарын түсіндіреді және оларды педагогикалық қызметті жоспарлау кезінде қолданады;

баланың әртүрлі іс-әрекет түрлеріне қатысуы үшін маңызды жеке мүмкіндіктері мен білім беру қажеттіліктерін анықтайды;

баланың іс-әрекеттерді орындау қарқынын, дербестік деңгейін, қарым-қатынас жасау, ақпаратты қабылдау және өзара әрекеттесу ерекшеліктерін ескереді;

тапсырманың көлемі мен күрделілігін, нұсқауларды ұсыну тәсілдерін, іс-әрекеттердің реттілігін, қолданылатын материалдарды, орындау уақытын және педагогикалық көмек көлемін бейімдейді;

кеңістік пен дамытушы ортаны ұйымдастыруға қажетті өзгерістерді анықтайды;

баланың дербестігін, қарым-қатынасын, өзара әрекеттесуін және іс-әрекетке қатысуын дамытуға бағытталған нақты жеке мақсаттарды тұжырымдайды;

белгіленген жеке мақсатқа қол жеткізуді бағалауға мүмкіндік беретін бақылау арқылы анықталатын күтілетін нәтижелерді айқындайды;

педагогикалық бақылау арқылы баланың даму динамикасын қадағалайды;

қолданылатын қолдау тәсілдерінің нәтижелілігін талдайды және қажет болған жағдайда педагогикалық көмектің көлемін, мазмұнын немесе көрсету тәсілін өзгертеді;

нақты ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, балалар іс-әрекетін ұйымдастырудың бейімделген фрагментін әзірлейді.

Модульдің сипаттамасы

Модуль тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыруды практикада меңгеруге бағытталған. Негізгі назар мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпы мақсаттарын өзгертуге емес, нақты баланың білім беру процесіне қатысуы үшін қажетті жағдайларды, материалды ұсыну тәсілдерін, іс-әрекетті ұйымдастыруды және педагогикалық қолдау көлемін өзгертуге аударылады.

Тыңдаушылар баланың іс-әрекетін ұйымдастыру үшін тікелей маңызы бар жеке ерекшеліктерін талдауды үйренеді: бала ауызша нұсқауды түсіне ме, оған визуалды тірек немесе әрекетті көрсетіп беру қажет пе, тапсырманы орындауға қанша уақыт керек, іс-әрекетті өз бетінше бастап, аяқтай ала ма, өз қажеттіліктерін қандай тәсілмен білдіреді, құрдастарымен қалай өзара әрекеттеседі және бірлескен іс-әрекетке қатысуы үшін қандай көмек қажет.

Бейімдеудің әртүрлі нұсқалары практикада пысықталады. Мысалы, күрделі нұсқау бірнеше бірізді әрекетке бөлінуі мүмкін; ауызша нұсқау суретпен немесе әрекетті көрсетумен толықтырылады; бала жалпы іс-әрекеттен шеттетілмей, тапсырма көлемі азайтылады; қосымша уақыт беріледі; әрекеттердің реттілігі визуалды түрде белгіленеді; алаңдататын факторларды азайту үшін жұмыс кеңістігі тиісті түрде ұйымдастырылады.
Модульдің жеке мазмұндық бөлігі жеке мақсаттарды белгілеуге арналған. Мақсат нақты білім беру қажеттілігі негізінде тұжырымдалып, баланың іс-әрекетінде бақылауға болатын өзгерісті көрсетуі тиіс. Мысалы, «дербестікті дамыту» деген жалпы тұжырымның орнына нақты нәтиже белгіленеді: бала визуалды нұсқауды және ересек адамның ең аз көмегін пайдалана отырып, белгілі бір әрекеттер тізбегін орындайды.

Педагогикалық бақылау дараланған қолдаудың нәтижелілігін қадағалау үшін қолданылады. Педагог баланың қандай әрекеттерді өз бетінше орындайтынын, қандай әрекеттерде көмекке мұқтаж екенін, қолдаудың қай түрі тиімді болатынын және сыртқы көмекке қажеттіліктің азаюын тіркейді. Бұл қолданылатын педагогикалық тәсілдерді уақтылы түзетуге мүмкіндік береді.

Модульдің практикалық бөлімі кейстерді талдауды, жеке білім беру қажеттілігін анықтауды, жеке мақсат пен күтілетін нәтижені белгілеуді, нақты балалар іс-әрекетін бейімдеуді, визуалды және дидактикалық қолдау

құралдарын әзірлеуді, сондай-ақ баланың жеке даму динамикасын қадағалау картасын жасауды көздейді.

Модуль педагог жұмысының практикалық алгоритмін қалыптастырады: білім беру қажеттілігі → жеке мақсат → іс-әрекет тәсілдерін таңдау және бейімдеу → педагогикалық қолдау → даму динамикасын бақылау → қолдауды түзету.

4-модуль. Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелері

Модульдің мақсаты

Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың дербестігін, қарым-қатынасын, танымдық, эмоционалдық және қимыл-қозғалыс белсенділігін дамыту, сондай-ақ олардың балалар іс-әрекетінің әртүрлі түрлеріне қатысуын қамтамасыз ету үшін заманауи педагогикалық әдістер мен қолдау құралдарын таңдау және қолдану бойынша педагогтердің практикалық құзыреттіліктерін жетілдіру.

Модульдің міндеттері

Баланың жеке мүмкіндіктері мен білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, ойын технологияларын қолдану тәсілдерін меңгеру.

Визуалды қолдауды пайдалану және кеңістікті, уақытты, іс-әрекеттердің реттілігін құрылымдау дағдыларын қалыптастыру.

Балалардың ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынасын, әлеуметтік өзара әрекеттесуін дамытудың педагогикалық тәсілдерін меңгеру.
Баланың мүмкіндіктерін ескере отырып, танымдық, эмоционалдық және қимыл-қозғалыс белсенділігін қолдау тәсілдерін таңдау білігін жетілдіру.

Нақты білім беру қажеттілігіне сәйкес цифрлық және дидактикалық ресурстарды іріктеу және қолдану дағдыларын қалыптастыру.

Таңдалған педагогикалық тәжірибенің нәтижелілігін бағалау және баланың даму динамикасына байланысты көмек көлемін түзету білігін дамыту.

Модульден күтілетін нәтижелер

Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:
баланың білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктеріне сәйкес ойын тәсілдерін таңдайды;

жеке және бірлескен ойын барысында баланың қатысуына арналған ережелерді, мазмұнды, ұзақтығын және тәсілдерін бейімдейді;

визуалды күн тәртібін, әрекеттер тізбегін, карточкаларды, суреттерді, символдарды, үлгілерді және визуалды қолдаудың басқа да құралдарын пайдаланады;

баланың түсінуін, іс-әрекеттердің болжамдылығын және дербестігін арттыру үшін кеңістік пен іс-әрекеттер реттілігін құрылымдайды;

өтініш білдіруді, таңдау жасауды, көмек сұрауды, қажеттіліктерін білдіруді және құрдастарымен өзара әрекеттесуді қолдаудың педагогикалық тәсілдерін қолданады;

баланың басқа балалармен өзара әрекеттесуге нақты қатысуын қамтамасыз ететін бірлескен ойын және қарым-қатынас жағдайларын ұйымдастырады;

зейінді, қабылдауды, танымдық белсенділікті, эмоцияларды өзіндік реттеуді және қимыл-қозғалыс белсенділігін қолдау тәсілдерін таңдайды;

цифрлық технологияны қолдану фактісіне емес, педагогикалық мақсат пен баланың білім беру қажеттілігіне сүйене отырып, цифрлық және дидактикалық ресурстарды таңдайды;

қолданылатын қолдау тәсілдерінің тиімділігін талдайды және баланың дербестік деңгейін ескере отырып, педагогикалық көмек көлемін біртіндеп өзгертеді;

тәрбиелеу-білім беру процесінде қолдануға арналған практикалық қолдау құралдарының жиынтығын әзірлейді.

Модульдің сипаттамасы

Модуль негізінен практикалық бағытқа ие және мектепке дейінгі ұйымның күнделікті қызметінде тікелей қолдануға болатын нақты педагогикалық құралдарды меңгеруге арналған. Технологияны таңдау мынадай бірізділік арқылы қарастырылады: баланың білім алудағы қиындығы → қажетті қолдау → педагогикалық тәсіл немесе құрал → нәтижені бақылау → қолдауды түзету.

Ойын технологиялары баланың бірлескен іс-әрекетке қатысуын қамтамасыз ету, бастамашылдығын, қарым-қатынасын және өзара әрекеттесуін дамыту құралы ретінде қарастырылады. Тыңдаушылар ойынды бейімдеу тәсілдерін меңгереді: ережелерді жеңілдету және кезең-кезеңімен ұсыну, әрекетті алдын ала көрсету, қолжетімді рөлдерді бөлу, заттық немесе визуалды нұсқауларды пайдалану, ойын әрекеттерін модельдеу және ересек адамның көмегін біртіндеп азайту.

Жеке практикалық бөлім визуалды қолдау мен іс-әрекетті құрылымдауға арналған. Күннің немесе жекелеген іс-әрекет түрлерінің визуалды кестесін, «алдымен – содан кейін» реттілігін, қадамдық алгоритмдерді, таңдау карточкаларын, бөлмелер мен аймақтардың белгілерін, әрекеттерді орындау үлгілерін пайдалану қарастырылады. Педагогтер визуалды қолдаудың балаға қашан шынымен қажет екенін және оның қандай қызмет атқаруы тиіс екенін анықтауды үйренеді: нұсқауды түсінуге көмектесу, әрекеттер реттілігін болжамды ету, бір іс-әрекет түрінен екіншісіне ауысуды жеңілдету немесе дербестікті арттыру.

Қарым-қатынасты дамыту тек сөйлеуді дамытумен шектелмей, баланың өзіне қолжетімді тәсілмен өтініш білдіруіне, таңдау жасауына, бас тартуына, көмек сұрауына, назар аудартуіне, қажеттілігін хабарлауына және өзара әрекеттесуге түсуіне мүмкіндік жасау ретінде қарастырылады. Практикалық тапсырмалар балалардың қарым-қатынасы мен бірлескен іс-әрекет жағдайларын модельдеуді көздейді.

Танымдық белсенділікті қолдау ақпаратты ұсыну тәсілдерін, тапсырма көлемін, кезеңдер санын, орындау уақытын және қолданылатын материалдарды бейімдеуді қамтиды. Эмоционалдық қолдау аясында

іс-әрекеттің болжамдылығы, өзгерістер мен ауысуларға дайындау, эмоционалдық жай-күйді қолжетімді тәсілдермен тану және білдіру қарастырылады. Қимыл-қозғалыс белсенділігін қолдау баланың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, қолжетімді әрекеттерді таңдауды және тапсырманы орындау жағдайларын өзгертуді көздейді.

Цифрлық және дидактикалық ресурстар нақты педагогикалық міндетті шешу құралдары ретінде қарастырылады. Педагогтер интерактивті тапсырмалардың, визуалды материалдардың, аудио және бейнематериалдардың, цифрлық қарым-қатынас құралдарының және бейімделген дидактикалық материалдардың мүмкіндіктерін талдайды. Ресурсты таңдау кезінде баланың жасы, оны қолдану мақсаты, интерфейстің қолжетімділігі, пайдалану ұзақтығы және меңгерілген әрекетті нақты іс-әрекетке көшіру мүмкіндігі ескеріледі.

Модульдің практикалық бөлімі нақты білім беру қажеттілігіне сәйкес ойынды бейімдеуді, визуалды күн тәртібі мен қадамдық нұсқауды әзірлеуді, қарым-қатынасты қолдау жағдайын модельдеуді, танымдық, эмоционалдық және қимыл-қозғалыс белсенділігін дамыту тәсілдерін таңдауды, сондай-ақ нақты педагогикалық кейске арналған дидактикалық және цифрлық құралдар жиынтығын әзірлеуді көздейді.

5-модуль. Дамытушы білім беру ортасы және білім беру процесіне қатысушылардың өзара іс-қимылы

Модульдің мақсаты

Қолжетімді, қауіпсіз және дамытушы орта құру, білім беру қажеттіліктері әртүрлі балалардың бірлескен іс-әрекетін ұйымдастыру және баланы дараланған қолдауды іске асыру барысында педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) келісілген өзара іс-қимылын қамтамасыз ету бойынша педагогтердің кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіру.

Модульдің міндеттері

Мектепке дейінгі ұйымның дамытушы ортасын қолжетімділік, қауіпсіздік және балалардың ерекше білім беру қажеттіліктеріне сәйкестік тұрғысынан талдау білігін қалыптастыру.

Баланың әртүрлі іс-әрекет түрлеріне қатысуын қамтамасыз ету үшін кеңістікті, материалдарды, жабдықтарды және іс-әрекетті ұйымдастыруды бейімдеу тәсілдерін меңгеру.

Балалардың мүмкіндіктеріндегі, іс-әрекет қарқынындағы, қарым-қатынас тәсілдеріндегі және қажетті қолдау көлеміндегі айырмашылықтарды ескере отырып, бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыру дағдыларын жетілдіру.

Оң өзара әрекеттесуді, жеке ерекшеліктерді қабылдауды және оларға құрметпен қарауды қалыптастырудың педагогикалық тәсілдерін меңгеру.

Баланы қолдау тәсілдерін айқындау және іске асыру барысында педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) серіктестік өзара іс-қимыл дағдыларын дамыту.

Педагогикалық бақылау нәтижелерін, дараландыруды, ортаны бейімдеуді және баланы қолдаудың нақты тәсілдерін біріктіретін педагогикалық тәжірибені жобалау білігін қалыптастыру.

Модульден күтілетін нәтижелер

Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:

баланың қатысуын қиындататын физикалық, коммуникативтік, ақпараттық және ұйымдастырушылық кедергілерді ескере отырып, дамытушы ортаны талдайды;

кеңістікке, материалдар мен жабдықтардың орналасуына, визуалды бағдарларға және жекелеген аймақтарды ұйымдастыруға қажетті өзгерістерді анықтайды;

баланың ойын, танымдық, шығармашылық, қимыл-қозғалыс және басқа да іс-әрекет түрлеріне қолжетімді әрі қауіпсіз қатысуына жағдай жасайды;

қарым-қатынас тәсілдеріндегі, іс-әрекеттерді орындау қарқынындағы, дербестік деңгейіндегі және қажетті көмек көлеміндегі айырмашылықтарды ескере отырып, балалардың бірлескен іс-әрекетін ұйымдастырады;

балалардың өзара әрекеттесуіне, өзара көмектесуіне, жеке ерекшеліктерді қабылдауына және баланың әлеуметтік оқшаулануының алдын алуға ықпал ететін тәсілдерді қолданады;

келісілген қолдау тәсілдерін іске асыру барысында педагогтің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимылының мазмұнын айқындайды;

педагогикалық қызметті ұйымдастыру кезінде ата-аналардың баланың ерекшеліктері, қызығушылықтары, үйреншікті қарым-қатынас тәсілдері және тиімді қолдау жолдары туралы ақпаратын пайдаланады;

психологиялық-педагогикалық қолдап отыру және білім беру процесін дараландыру бойынша нақты педагогикалық тәжірибені жобалайды;

жасалған жағдайлардың нәтижелілігін бақылау критерийлерін айқындайды және қажет болған жағдайда ортаны ұйымдастыру мен қолдау тәсілдерін түзетеді;

мектепке дейінгі ұйымда тікелей қолдануға арналған қорытынды практикалық өнімді ұсынады.

Модульдің сипаттамасы

Модуль Бағдарламаның практикалық мазмұнын қорытындылайды және алдыңғы модульдерде меңгерілген білім мен іс-әрекет тәсілдерін мектепке дейінгі ұйымдағы білім беру процесін ұйымдастырудың біртұтас тәжірибесіне біріктіруге бағытталған. Негізгі назар жеке педагогикалық тәсілге емес, ерекше білім беруді қажет ететін баланың іс-әрекетке қатысуына, құрдастарымен және ересектермен өзара әрекеттесуіне, сондай-ақ мүмкіндігінше жоғары деңгейде дербестік танытуына жағдай жасауға аударылады.

Дамытушы орта балада туындайтын нақты кедергілер тұрғысынан қарастырылады. Тыңдаушылар баланың кеңістікте өз бетінше бағдарлана алуын, қажетті материалдарды пайдалануын, жекелеген аймақтардың

қызметін түсінуін, бір іс-әрекет түрінен екіншісіне ауысуын, ұсынылған ақпаратты қабылдауын және жалпы іс-әрекетке қауіпсіз қатысуын талдайды. Практикалық мысалдар негізінде кеңістікті бейімдеу қарастырылады: материалдар мен жабдықтарды қолжетімді орналастыру, функционалдық аймақтарды белгілеу, визуалды бағдарларды қолдану, артық алаңдататын факторларды азайту, жеке іс-әрекет пен демалысқа арналған орындарды ұйымдастыру, ыңғайлы қозғалу мен іс-әрекетті таңдау мүмкіндігін қамтамасыз ету. Бұл ретте ортаны өзгерту балалардың нақты білім беру қажеттіліктеріне сәйкес айқындалады және барлық балаларға бірдей қолданылмайды.

Бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыруға ерекше назар аударылады. Педагог қолжетімді рөлдер мен әрекеттерді бөлу, жекелеген кезеңдердің күрделілігін өзгерту, жұптық қолдауды, визуалды нұсқауларды, қосымша уақытты және баланың құрдастарымен бірге жалпы ойынға немесе іс-әрекетке қатысуына мүмкіндік беретін басқа да тәсілдерді қолдануды меңгереді.

Оң өзара әрекеттесуді қалыптастыру күнделікті педагогикалық тәжірибе арқылы қарастырылады. Тыңдаушылар құрметке негізделген қарым-қатынасты модельдеу, бірлескен ойынды қолдау, баланың іс-әрекеттен шеттетілуінің алдын алу, өзара көмектесуді қалыптастыру және балалардың мүмкіндіктеріндегі, қарым-қатынас тәсілдеріндегі, іс-әрекеттерді орындау қарқынындағы айырмашылықтарға оң көзқарасын дамыту тәсілдерін меңгереді.

Ата-аналармен (заңды өкілдермен) серіктестік өзара іс-қимыл бала туралы нақты ақпарат алмасуға негізделеді. Педагог отбасында қолданылатын тиімді қарым-қатынас және қолдау тәсілдері туралы мәлімет алады, ата-аналарды баланың мектепке дейінгі ұйымдағы іс-әрекетке қатысуы мен даму динамикасы туралы хабардар етеді және педагогикалық қолдау тәсілдерін келіседі. Мамандармен өзара іс-қимыл келісілген ұсынымдарды балалар іс-әрекетінің әртүрлі түрлерінде тікелей іске асыруға бағытталады.

Модульдің қорытынды практикалық жұмысы

Қорытынды тақырып тыңдаушының нақты балаға қатысты кейс негізінде психологиялық-педагогикалық қолдап отыру және білім беру процесін дараландыру бойынша педагогикалық тәжірибе жобасын әзірлеуін көздейді.

Жоба мыналарды қамтиды:

білім беру қажеттіліктері мен анықталған кедергілердің сипаттамасы;

педагогикалық бақылау нәтижелері;

нақты жеке мақсат және күтілетін нәтиже;

дамытушы ортаға енгізілетін қажетті өзгерістер;

таңдалған балалар іс-әрекетін бейімдеу;

педагогикалық қолдау тәсілдері мен құралдары;

мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимылды ұйымдастыру;

баланың жеке даму динамикасын қадағалау критерийлері;
педагогикалық көмек көлемін біртіндеп өзгерту немесе азайту жағдайлары.

Модульді меңгеру нәтижесінде практикада қолдануға дайын мынадай алгоритм қалыптасады: кедергіні анықтау → білім беру қажеттілігін айқындау → орта жағдайларын өзгерту → қолжетімді іс-әрекетті ұйымдастыру → келісілген қолдау → нәтижені бақылау → педагогикалық іс-әрекеттерді түзету.

6. Оқу процесін ұйымдастыру

Білім беру бағдарламасы мектепке дейінгі ұйымдардағы инклюзивті білім берудің заманауи тәжірибелері мәселелері бойынша педагогтердің біліктілігін арттыру курстары шеңберінде іске асырылады және теориялық даярлықты ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау, психологиялық-педагогикалық қолдап отыру, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру және балаларға педагогикалық қолдау көрсету тәсілдерін практикада меңгерумен ұштастыруды көздейді.

Бағдарламаның көлемі

Бағдарламаның көлемі 80 академиялық сағатты құрайды.

80 академиялық сағат – күніне 8 академиялық сағаттан 10 оқу күні.

Оқыту форматы мен режимі

Бағдарлама мынадай форматтарда іске асырылады:

күндізгі оқыту;

цифрлық білім беру ресурстары мен платформаларын қолдана отырып, қашықтан оқыту;

аралас (гибридті) оқыту.

Оқыту форматы курстарды ұйымдастыру жағдайлары мен тыңдаушылардың білім беру қажеттіліктеріне қарай айқындалады. Оқыту форматына қарамастан, модульдер мазмұны бойынша практикалық тапсырмаларды міндетті түрде орындау көзделеді.

Тыңдаушылар санаты

Бағдарлама тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыруға және балаларды психологиялық-педагогикалық қолдап отыруға қатысатын мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтеріне арналған, оның ішінде:

тәрбиешілер;

әдіскерлер;

педагог-психологтер;

арнайы педагогтер;

логопед-мұғалімдер;

педагог-ассистенттер;

музыка жетекшілері;

дене шынықтыру нұсқаушылары;

мектепке дейінгі ұйымдардың басшылары мен басшы орынбасарлары.

Бағдарлама мектеп жасына дейінгі балалардың білім алудағы қиындықтарын анықтау, ерекше білім беру қажеттіліктерін ескеру, арнайы жағдайлар жасау, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру және келісілген

педагогикалық қолдауды ұйымдастыру үшін қажетті кәсіби құзыреттіліктерді дамытуға бағытталған.

Оқыту нысандары

Бағдарламаны іске асыру барысында мыналар қолданылады:

нормативтік-құқықтық, ұйымдастырушылық және психологиялық-педагогикалық мәселелер бойынша дәріс сабақтары;

ерекше білім беру қажеттіліктерін талдау және қажетті қолдау тәсілдерін айқындау бойынша практикалық сабақтар;

мектепке дейінгі ұйымдардың тәжірибесінен алынған кәсіби кейстерді талдау және шешу;

педагогикалық бақылау жүргізу, баланың білім алудағы қиындықтарын, мүмкіндіктері мен даму динамикасын тіркеу бойынша практикумдар;

педагогтің баламен, мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жағдайларын модельдеу;

ойын технологияларын, визуалды қолдауды қолдану және іс-әрекетті құрылымдау бойынша шеберлік сыныптары;

мазмұнды, әдістерді, материалдарды, нұсқауларды және дамытушы ортаны бейімдеу бойынша практикалық тапсырмалар;

жеке және топтық жұмыс;

визуалды, дидактикалық және цифрлық қолдау құралдарын әзірлеу;

нормативтік құқықтық актілермен және әдістемелік материалдармен өзіндік жұмыс;

кәсіби рефлексия.

Практикалық жұмыс мектепке дейінгі ұйым қызметіне тән жағдайлар негізінде ұйымдастырылады: баланың бірлескен ойынға қатысуындағы, нұсқауларды түсінуіндегі, ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас жасауындағы, бір іс-әрекет түрінен екіншісіне ауысуындағы, әрекеттерді өз бетінше орындауындағы, эмоцияларын реттеуіндегі және ұйымдастырылған іс-әрекетке қатысуындағы қиындықтар.

Тыңдаушылардың өзіндік жұмысы

Өзіндік жұмыс мыналарды көздейді:

нормативтік құқықтық және әдістемелік материалдарды зерделеу;

кәсіби жағдайларды талдау;

педагогикалық бақылау картасын толтыру;

білім алудағы қиындықтар мен педагогикалық қолдаудың қажетті тәсілдерін анықтау;

баланы қолдаудың жеке мақсаты мен күтілетін нәтижесін әзірлеу;

балалар іс-әрекетін ұйымдастырудың жекелеген бөлігін бейімдеу;

визуалды және дидактикалық қолдау құралдарын әзірлеу;

қолжетімді дамытушы орта элементтерін жобалау;

қорытынды практикалық бағыттағы жұмысты дайындау;

Бағдарламаны меңгеру нәтижелері бойынша кәсіби рефлексия жүргізу.

Практикалық бағытталған компонент

Практикалық компонент оқыту нәтижелерін мектепке дейінгі ұйымның қызметінде тікелей қолдануға бағытталған. Оқыту барысында тыңдаушылар мынадай алгоритмді бірізділікпен пысықтайды:

педагогикалық бақылау → білім алудағы қиындықты анықтау → білім беру қажеттілігін айқындау → қолдау тәсілін таңдау → іс-әрекет пен ортаны бейімдеу → даму динамикасын бақылау → педагогикалық іс-әрекеттерді түзету.

Курс барысында әзірленетін практикалық өнімдерге педагогикалық бақылау картасы, балалар іс-әрекетін ұйымдастырудың бейімделген фрагменті, визуалды күн тәртібі, қадамдық визуалды нұсқау, педагогикалық қолдау алгоритмі, дамытушы ортаны бейімдеу жобасы және баланы қолдап отыру бойынша практикалық кейс кіруі мүмкін.

Ағымдағы бағалау нысандары

Ағымдағы бағалау мынадай тәсілдер арқылы жүзеге асырылады:

әр модуль бойынша практикалық тапсырмаларды орындау;

педагогикалық кейстерді талдау және шешу;

нормативтік құқықтық актілер бойынша тапсырмаларды орындау;

педагогикалық қолдау элементтерін әзірлеу;

педагогикалық бақылау нәтижелерін талдау;

балалар іс-әрекетінің жекелеген бөліктерін бейімдеу;

визуалды және дидактикалық материалдарды әзірлеу;

дамытушы ортаны жобалау бойынша тапсырмаларды орындау.

Қорытынды бағалау нысаны

Қорытынды бағалау тестілеуді және практикалық бағыттағы қорытынды жұмысты орындауды көздейді.

Тестілеу Бағдарлама мазмұнының нормативтік-құқықтық, ұйымдастырушылық және психологиялық-педагогикалық негіздерін меңгеру деңгейін анықтауға бағытталған.

Практикалық бағыттағы қорытынды жұмыс педагогикалық кейс негізінде орындалады және ерекше білім беруді қажет ететін баланы психологиялық-педагогикалық қолдап отыру және тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру жобасын әзірлеуді көздейді.

Қорытынды жұмыс мыналарды қамтиды:

білім беру жағдайының сипаттамасы;

баланың білім алудағы қиындықтары мен қажеттіліктерін анықтау;

жеке педагогикалық мақсатты белгілеу;

қажетті арнайы жағдайларды айқындау;

педагогикалық қолдау тәсілдерін таңдау және негіздеу;

балалар іс-әрекетінің нақты түрін бейімдеу;

визуалды, ойын немесе дидактикалық құралдарды таңдау;

дамытушы ортаны бейімдеу бойынша ұсыныстар;

педагогтің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимылын айқындау;

баланың даму динамикасын педагогикалық бақылау критерийлері.

Оқытуды ұйымдастыру қағидаттары

Оқу процесі мынадай қағидаттар негізінде құрылады:

Құзыреттілік тәсілі – оқыту мазмұны педагогтің мектепке дейінгі ұйым қызметінде қолданатын нақты кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыруға бағытталған;

Іс-әрекеттік тәсіл – мазмұнды меңгеру кәсіби міндеттерді шешу, жағдайларды талдау, модельдеу және практикалық тапсырмаларды орындау арқылы жүзеге асырылады;

Дараландыру – баланың жеке мүмкіндіктері мен ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру тәсілдері қарастырылады;

Практикалық бағыттылық – теориялық мазмұн нақты педагогикалық шешімдер мен материалдарды әзірлеу арқылы бекітіледі;

Пәнаралық өзара іс-қимыл – психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру барысында педагогтер мен мамандардың келісілген өзара іс-қимыл дағдылары қалыптастырылады;

Отбасымен серіктестік – ата-аналар (заңды өкілдер) баланы қолдау тәсілдерін айқындау және іске асыру барысындағы өзара іс-қимылға қатысушылар ретінде қарастырылады;

Қолжетімділік және қатысу – педагогикалық шешімдер кедергілерді жоюға және баланың ойын, коммуникативтік, танымдық, шығармашылық, қимыл-қозғалыс және басқа да балалар іс-әрекетіне қатысуына жағдай жасауға бағытталады.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Дидактикалық тәсіл:	Біліктілікті арттыру бағдарламасының дидактикалық тәсілі мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау және ескеру, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру, қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелерін қолдану және қолжетімді дамытушы орта құру саласындағы кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыру мен дамытуға бағытталған. Оқыту мынадай қағидаттарға негізделеді: іс-әрекет арқылы оқыту; практикалық бағытталған тәсіл; құзыреттілік тәсілі; тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру; баланың ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескеру; педагогтер мен мамандардың командалық өзара іс-қимылы;

	ата-аналармен (заңды өкілдермен) серіктестік өзара іс-қимыл; педагогикалық бақылау және баланың жеке даму динамикасын қадағалау; кәсіби рефлексия және үздіксіз кәсіби даму. Бағдарламада тыңдаушылардың мынадай кәсіби біліктерін қалыптастыруға негізгі назар аударылады: педагогикалық бақылау арқылы баланың білім алудағы қиындықтарын анықтау; мектеп жасына дейінгі балалардың ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескеру; педагогикалық қолдаудың қажетті тәсілдері мен арнайы жағдайларды айқындау; психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыруға қатысу; тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру; мазмұнды, әдістерді, тапсырмаларды, нұсқауларды, дидактикалық материалдарды және іс-әрекетті ұйымдастыру тәсілдерін бейімдеу; визуалды қолдауды пайдалану және кеңістік пен іс-әрекетті құрылымдау; баланы бірлескен іс-әрекетке қатыстыру үшін ойын тәсілдерін қолдану; баланың қарым-қатынасын, әлеуметтік өзара әрекеттесуін, танымдық, эмоционалдық және қимыл-қозғалыс белсенділігін қолдау; балалардың білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, дамытушы ортаны бейімдеу; баланың жеке даму динамикасын қадағалау және педагогикалық іс-әрекеттерді түзету; келісілген қолдау тәсілдерін іске асыру барысында педагогтермен, мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жасау. Оқу процесі интерактивті дәрістерді, практикалық сабақтарды, шеберлік сыныптарын, жеке және топтық жұмысты, кәсіби кейстерді талдауды, педагогикалық жағдайларды модельдеуді, визуалды және дидактикалық материалдарды әзірлеуді, дамытушы ортаны талдауды және практикалық

	бағыттағы тапсырмаларды орындауды қамтиды. Осы дидактикалық тәсілді іске асыру нормативтік талаптарды меңгеру мен ерекше білім беру қажеттіліктерін түсінуден педагогикалық шешімдерді өз бетінше таңдауға, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыруға және мектепке дейінгі ұйымда баланы қолдау тәжірибесін жобалауға бірізді көшуді қамтамасыз етеді.
Теориялық материал:	1-модуль. Мектепке дейінгі ұйымдардағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері Білім беру жүйесіндегі инклюзивті білім беру ұғымы мен қағидаттары. Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру және білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік саясаты. Мектепке дейінгі ұйымдарда инклюзивті білім беруді ұйымдастыруды нормативтік-құқықтық реттеу. Ерекше білім беру қажеттіліктері ұғымы және оларды түсінудің заманауи тәсілдері. Мектепке дейінгі ұйымда ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін арнайы жағдайлар жасау. 2-модуль. Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру Мектеп жасына дейінгі балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау мен бағалаудың заманауи тәсілдері. Педагогикалық бақылау баланың білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін анықтау құралы ретінде. Баланы психологиялық-педагогикалық қолдап отырудың бағыттары мен мазмұнын айқындау. Психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру барысында педагогтер мен мамандардың командалық өзара іс-қимылы.

	Қолдап отыру процесінде мектепке дейінгі ұйымның баланың ата-аналарымен (заңды өкілдерімен) өзара іс-қимылы. 3-модуль. Ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін білім беру процесін дараландыру Мектепке дейінгі ұйымда білім беру процесін дараландыру қағидаттары. Баланың жеке мүмкіндіктерін, білім беру қажеттіліктерін және даму қарқынын ескеру. Іс-әрекеттің мазмұнын, әдістерін, ұйымдастыру тәсілдерін және білім беру ортасын бейімдеу. Жеке мақсаттарды белгілеу және баланың дамуынан күтілетін нәтижелерді айқындау. Дараланған қолдау процесінде педагогикалық бақылау жүргізу және баланың даму динамикасын қадағалау. 4-модуль. Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелері Ойын технологиялары баланы дамыту және бірлескен іс-әрекетке қатыстыру құралы ретінде. Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың іс-әрекетін визуалды қолдау және құрылымдау. Мектепке дейінгі ұйымда балалардың қарым-қатынасы мен әлеуметтік өзара әрекеттесуін дамыту. Баланың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, танымдық, эмоционалдық және қимыл-қозғалыс белсенділігін қолдау. Мектеп жасына дейінгі балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуде цифрлық және дидактикалық ресурстарды қолдану. 5-модуль. Дамытушы білім беру ортасы және білім беру процесіне қатысушылардың өзара іс-қимылы Балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, қолжетімді, қауіпсіз және дамытушы ортаны ұйымдастыру. Балалардың білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерінің әртүрлілігін ескере отырып, бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыру.

	Оң өзара әрекеттесуді, жеке ерекшеліктерді қабылдауды және оларға құрметпен қарауды қалыптастыру. Баланың мүддесі үшін педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың серіктестік өзара іс-қимылы. Мектепке дейінгі ұйымда психологиялық-педагогикалық қолдап отыру және білім беру процесін дараландыру бойынша педагогикалық тәжірибені жобалау.
Оқу материалын меңгеруге арналған тапсырмалар:	Практикалық тапсырмалар теориялық материалды бекітуге, кәсіби міндеттерді шешу тәсілдерін меңгеруге және алынған білімді мектепке дейінгі ұйым қызметінде тікелей қолдануға дайындықты қалыптастыруға бағытталған. 1-модуль. Мектепке дейінгі ұйымдардағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері мектепке дейінгі ұйым қызметінен алынған практикалық жағдайды қолданыстағы нормативтік құқықтық актілердің талаптары тұрғысынан талдау; ұсынылған педагогикалық кейс негізінде ерекше білім беру қажеттіліктері мен қажетті арнайы жағдайларды анықтау; баланың білім алудағы қиындықтарын анықтау кезінде педагогтің кәсіби іс-әрекеттерінің алгоритмін құрастыру. 2-модуль. Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру педагогикалық кейсті талдау және баланың бақылау арқылы анықталатын білім алудағы қиындықтарын айқындау; педагогикалық бақылау картасының фрагментін толтыру; бақылау нәтижелері негізінде баланың мүмкіндіктерін, күшті жақтарын және білім беру қажеттіліктерін сипаттау; педагогикалық қолдаудың ықтимал бағыттарын айқындау;

	қолдап отыру процесінде педагогтің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимыл алгоритмін әзірлеу. 3-модуль. Ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін білім беру процесін дараландыру кейс негізінде баланың жеке мүмкіндіктері мен білім беру қажеттіліктерін талдау; жеке педагогикалық мақсат пен күтілетін нәтижені тұжырымдау; тапсырманы, нұсқауды, материалдарды, жұмыс қарқынын немесе педагогикалық көмек көлемін өзгерту арқылы балалар іс-әрекетінің фрагментін бейімдеу; білім беру ортасын бейімдеу нұсқасын әзірлеу; баланың жеке даму динамикасын қадағалау картасының фрагментін құрастыру. 4-модуль. Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелері баланың нақты білім беру қажеттілігін ескере отырып, ойынды бейімдеу; визуалды күн тәртібін немесе іс-әрекеттер реттілігін әзірлеу; нақты әрекетті орындауға арналған визуалды нұсқау жасау; қарым-қатынас пен құрдастарымен өзара әрекеттесуді қолдауға бағытталған педагогикалық жағдайды модельдеу; танымдық, эмоционалдық немесе қимыл-қозғалыс белсенділігін қолдау тәсілдерін таңдау; нақты педагогикалық міндетті шешу үшін дидактикалық немесе цифрлық ресурсты әзірлеу не таңдау. 5-модуль. Дамытушы білім беру ортасы және білім беру процесіне қатысушылардың өзара іс-қимылы дамытушы ортаны талдау және баланың іс-әрекетке қатысуын қиындататын кедергілерді анықтау; кеңістікті, материалдарды немесе жабдықтарды бейімдеу бойынша ұсыныстар әзірлеу; білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктері әртүрлі балалардың бірлескен іс-әрекетін модельдеу;

	балалардың оң өзара әрекеттесуі мен өзара көмектесуін қалыптастыру тәсілдерін әзірлеу; педагогтің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) серіктестік өзара іс-қимыл алгоритмін құрастыру; психологиялық-педагогикалық қолдап отыру және білім беру процесін дараландыру бойынша педагогикалық тәжірибенің қорытынды жобасын әзірлеу.
Өзіндік бағалау критерийлері:	Тыңдаушылар кәсіби өсуін мынадай критерийлер бойынша өзін-өзі бағалау арқылы анықтайды: инклюзивті білім беру саласындағы нормативтік талаптарды білу және дұрыс қолдану; баланың білім алудағы қиындықтары мен ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау және нақты сипаттау қабілеті; педагогикалық бақылауды қолдану сапасы; педагогикалық қолдаудың қажетті тәсілдері мен арнайы жағдайларды айқындау білігі; тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру қабілеті; мазмұнды, тапсырмаларды, нұсқауларды, материалдарды және іс-әрекетті ұйымдастыру тәсілдерін бейімдеу білігі; жеке мақсаттарды белгілеу мен күтілетін нәтижелерді айқындаудың негізділігі; ойын, визуалды, коммуникативтік және дидактикалық қолдау құралдарын меңгеру; ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, дамытушы ортаны құру және бейімдеу қабілеті; баланың құрдастарымен бірлескен іс-әрекетке қатысуын ұйымдастыру білігі; педагогтермен, мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жасау қабілеті; баланың жеке даму динамикасын қадағалау және педагогикалық іс-әрекеттерді түзету білігі; әзірленген материалдардың сапасы мен практикада қолдануға жарамдылығы;

	педагогикалық әдістер мен құралдарды таңдауды баланың нақты білім беру қажеттілігіне сүйене отырып негіздеу қабілеті; кәсіби рефлексия деңгейі және меңгерілген тәжірибелерді мектепке дейінгі ұйым қызметінде қолдануға дайындығы.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Оқыту нәтижелерін бағалаудың мақсаты педагогтердің мектепке дейінгі ұйымдарда инклюзивті білім беруді ұйымдастыру, балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау және ескеру, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру, қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелерін қолдану және қолжетімді дамытушы орта құру саласындағы теориялық білімдері мен практикалық біліктерін меңгеру деңгейін анықтау болып табылады. Бағалау сонымен қатар тыңдаушылардың меңгерген білімдерін, әдістері мен практикалық құралдарын тікелей кәсіби қызметінде қолдануға дайындығын анықтауға бағытталған. Бағалау тыңдаушылардың мынадай қабілеттерін анықтауды көздейді: кәсіби міндеттерді шешу кезінде Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерінің ережелерін қолдану; педагогикалық бақылау арқылы баланың білім алудағы қиындықтарын анықтау; ерекше білім беру қажеттіліктері мен педагогикалық қолдаудың қажетті тәсілдерін айқындау; психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыруға қатысу; баланың мүмкіндіктері мен білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру; мазмұнды, әдістерді, тапсырмаларды, нұсқауларды, материалдарды, іс-әрекетті ұйымдастыру тәсілдерін және дамытушы ортаны бейімдеу; жеке педагогикалық мақсаттар мен күтілетін нәтижелерді айқындау; ойын технологияларын, визуалды қолдауды және іс-әрекетті құрылымдауды қолдану; қарым-қатынасты, әлеуметтік өзара әрекеттесуді, танымдық, эмоционалдық және қимыл-қозғалыс белсенділігін қолдау тәсілдерін пайдалану; балалардың білім беру қажеттіліктері мен мүмкіндіктерінің әртүрлілігін ескере отырып, бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыру; педагогтермен, мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жасау; баланың жеке даму динамикасын қадағалау және бақылау нәтижелері негізінде педагогикалық іс-әрекеттерді түзету.	
1. Теориялық бөлімді бағалау:	Теориялық бөлім тыңдаушылардың мектепке дейінгі ұйымдарда инклюзивті білім беруді ұйымдастырудың негізгі ұғымдарын,

	нормативтік талаптарын, қағидаттары мен заманауи тәсілдерін түсінуін тексеруге бағытталған. Теориялық бағалау барысында мынадай мәселелер бойынша білімдері тексеріледі: инклюзивті білім беру ұғымы мен қағидаттары; Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру саласындағы мемлекеттік саясатының негізгі бағыттары; мектепке дейінгі ұйымдарда инклюзивті білім беруді ұйымдастырудың нормативтік-құқықтық негіздері; ерекше білім беру қажеттіліктері ұғымы; ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау және бағалау тәртібі; білім алудағы қиындықтарды анықтау кезіндегі педагогикалық бақылаудың мақсаты; психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастырудың негізгі қағидаттары; арнайы жағдайлардың мазмұны; тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру қағидаттары; мазмұнды, әдістерді, материалдарды, нұсқауларды және іс-әрекетті ұйымдастыруды бейімдеу тәсілдері; визуалды қолдауды қолдану және іс-әрекетті құрылымдау қағидаттары; қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттесуді қолдау тәсілдері; қолжетімді, қауіпсіз және дамытушы ортаны ұйымдастыруға қойылатын талаптар; педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимыл қағидаттары; педагогикалық бақылау жүргізу және баланың жеке даму динамикасын қадағалау тәсілдері. Теориялық бөлімді бағалау әдістері Тестілеу мынадай тапсырмаларды қамтиды: бір дұрыс жауапты таңдау тапсырмалары; бірнеше дұрыс жауапты таңдау тапсырмалары; сәйкестендіру тапсырмалары; жағдаяттық тест тапсырмалары; қысқа ашық сұрақтар. Тест тапсырмаларының тақырыптары барлық бес модульдің мазмұнын қамтиды:

	инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері; ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және психологиялық-педагогикалық қолдап отыру; тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру; қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелері; дамытушы ортаны ұйымдастыру және білім беру процесіне қатысушылардың өзара іс-қимылы.
2. Практикалық бөлімді бағалау:	Практикалық бөлім тыңдаушылардың меңгерген білімдері мен іс-әрекет тәсілдерін мектепке дейінгі ұйымның нақты кәсіби жағдайларында қолдану қабілетін анықтауға бағытталған. Практикалық тапсырмаларды орындау кезінде әзірленген материалдың болуы ғана емес, баланың нақты білім беру қажеттілігін ескере отырып, таңдалған педагогикалық шешімнің негізділігі де бағаланады. Практикалық бағыттағы тапсырмалар Практикалық бағалау мыналарды көздейді: педагогикалық жағдайды талдау және баланың білім алудағы қиындықтарын анықтау; педагогикалық бақылау картасын толтыру; ерекше білім беру қажеттіліктері мен қажетті қолдау тәсілдерін айқындау; жеке педагогикалық мақсатты белгілеу және күтілетін нәтижені анықтау; баланың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, балалар іс-әрекетінің фрагментін бейімдеу; визуалды күн тәртібін, визуалды нұсқауды немесе іс-әрекеттер реттілігін әзірлеу; баланың бірлескен іс-әрекетке қатысуын қамтамасыз ету үшін ойынды бейімдеу; қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттесуді қолдау тәсілдерін таңдау; дамытушы ортаны бейімдеу бойынша ұсыныстар әзірлеу; педагогтің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимыл тәсілдерін айқындау;

	баланың жеке даму динамикасын педагогикалық бақылау критерийлерін әзірлеу. Кейстік тапсырмалар Кейстік тапсырмалар мектепке дейінгі ұйым қызметіне тән жағдайларды модельдейді. Тыңдаушыларға мынадай жағдайларға байланысты тапсырмалар ұсынылады: баланың бірлескен ойынға қатысуындағы қиындықтар; нұсқауларды түсіну және орындау кезіндегі қиындықтар; ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас жасаудағы қиындықтар; бір іс-әрекет түрінен екіншісіне ауысу кезінде қосымша қолдау қажеттілігі; әрекеттер тізбегін орындау кезіндегі дербестіктің жеткіліксіздігі; эмоционалдық жауап беру ерекшеліктері; кеңістікті немесе қолданылатын материалдарды өзгерту қажеттілігі; ата-аналармен (заңды өкілдермен) және мамандармен өзара іс-қимыл тәсілдерін айқындау; қолданылатын педагогикалық қолдаудың нәтижелілігін бағалау. Кейсті шешу барысында тыңдаушы білім алудағы қиындықты анықтайды, кедергінің туындауының ықтимал себептерін талдайды, білім беру қажеттілігін айқындайды, қолдау тәсілін таңдайды және ұсынылған педагогикалық іс-әрекеттерді негіздейді. Практикалық жұмысты таныстыру және қорғау Тыңдаушы әзірленген педагогикалық шешімді таныстырады және мыналарды негіздейді: анықталған білім беру қажеттіліктерін; белгіленген жеке мақсатты; таңдалған қолдау тәсілдерін; іс-әрекетке немесе дамытушы ортаға ұсынылған өзгерістерді; қолдап отыруға қатысушылардың болжанатын өзара іс-қимылын; жеке даму динамикасын қадағалау критерийлерін; әзірленген шешімді мектепке дейінгі ұйым тәжірибесінде қолдану мүмкіндігін.

3. Бағалау критерийлері:	Оқыту нәтижелерін бағалау мынадай критерийлер бойынша жүзеге асырылады: Нормативтік-құқықтық сауаттылық — кәсіби жағдайды талдау кезінде қолданыстағы нормативтік талаптарды дұрыс қолдану; Ерекше білім беру қажеттіліктерін түсіну — баланың білім алудағы қиындықтарын, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін анықтау және нақты сипаттау қабілеті; Педагогикалық шешімнің негізділігі — таңдалған әдістердің, құралдардың және қолдау тәсілдерінің анықталған білім беру қажеттіліктеріне сәйкестігі; Дараландыру — баланың мүмкіндіктерін ескере отырып, іс-әрекетті, тапсырмаларды, нұсқауларды, материалдарды, жұмыс қарқынын, көмек көлемін және білім беру ортасын бейімдеу қабілеті; Практикада қолдану мүмкіндігі — әзірленген материалдар мен шешімдерді мектепке дейінгі ұйым қызметінде тікелей пайдалану мүмкіндігі; Педагогикалық қолдаудың мақсатқа сәйкестігі — ойын, визуалды, коммуникативтік, цифрлық және дидактикалық құралдардың нақты педагогикалық міндетке сәйкестігі; Дамытушы ортаны ұйымдастыру — кедергілерді анықтау және кеңістікті, материалдарды, іс-әрекетті ұйымдастыруды өзгерту бойынша негізделген ұсыныстар беру қабілеті; Қолдап отыруға қатысушылардың өзара іс-қимылы — педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) келісілген іс-әрекеттерін айқындау қабілеті; Даму динамикасын бағалау — бақылау арқылы анықталатын көрсеткіштерді белгілеу және педагогикалық бақылау нәтижелерін қолдауды түзету үшін пайдалану қабілеті; Кәсіби рефлексия — өзінің педагогикалық іс-әрекеттерінің нәтижелілігін талдау және оларды жетілдіру бағыттарын айқындау қабілеті.

4. Бағалау құралдары	Оқыту нәтижелерін бағалау үшін мыналар қолданылады: кіріспе диагностикалық сауалнама; ағымдағы тестілеу; қорытынды тестілеу; практикалық тапсырмалар; педагогикалық кейстер; педагогикалық бақылау картасы; балалар іс-әрекетін бейімдеу бойынша тапсырмалар; әзірленген визуалды және дидактикалық материалдар; дамытушы ортаны бейімдеу жобасы; қорытынды практикалық бағыттағы жұмыс; оқытушының сараптамалық бағалауы; кәсіби құзыреттіліктерді өзін-өзі бағалау парағы; тыңдаушылардың рефлексиялық материалдары.
5. Қорытынды аттестация:	Қорытынды аттестаттау оқытудан күтілетін нәтижелерге қол жеткізуді кешенді бағалауға бағытталған және қорытынды тестілеу мен практикалық бағыттағы қорытынды жұмысты орындауды қамтиды. Қорытынды тестілеу Қорытынды тестілеу Бағдарламаның барлық модульдерінің мазмұны бойынша өткізіледі және мыналарды меңгеру деңгейін анықтауға мүмкіндік береді: нормативтік-құқықтық негіздер; ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау тәсілдері; психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қағидаттары; тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру тәсілдері; қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелері; қолжетімді дамытушы ортаны ұйымдастыру қағидаттары; білім беру процесіне қатысушылардың өзара іс-қимыл тәсілдері; педагогикалық бақылау және баланың жеке даму динамикасын қадағалау тәсілдері.

	Практикалық бағыттағы қорытынды жұмыс Қорытынды жұмыс нақты педагогикалық кейс негізінде психологиялық-педагогикалық қолдап отыру және тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру бойынша педагогикалық тәжірибе жобасын әзірлеуді білдіреді. Қорытынды жұмыс мыналарды қамтиды: педагогикалық жағдайдың сипаттамасы; педагогикалық бақылау нәтижелері; білім алудағы қиындықтар мен ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау; жеке педагогикалық мақсатты айқындау; күтілетін нәтижені тұжырымдау; қажетті арнайы жағдайларды анықтау; педагогикалық қолдау тәсілдерін таңдау және негіздеу; балалар іс-әрекетінің нақты түрін бейімдеу; ойын, визуалды, коммуникативтік, дидактикалық немесе цифрлық қолдау құралдарын таңдау; дамытушы ортаны бейімдеу бойынша ұсыныстар; педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимылын сипаттау; жеке даму динамикасының бақылау арқылы анықталатын көрсеткіштерін белгілеу; педагогикалық көмек көлемін түзету немесе біртіндеп азайту жағдайларын сипаттау. Кәсіби өсуді өзін-өзі бағалау Өзін-өзі бағалау Бағдарламаны аяқтағаннан кейін жүргізіледі және тыңдаушының кәсіби дайындығындағы өзгерістерді анықтауға бағытталған. Өзін-өзі бағалау мынадай қабілеттерді талдауды көздейді: педагогикалық бақылау арқылы білім алудағы қиындықтарды анықтау; қажетті қолдау тәсілдерін айқындау; тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру; практикалық қолдау құралдарын қолдану; дамытушы ортаны бейімдеу; педагогтермен, мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимылды ұйымдастыру;

	баланың жеке даму динамикасын қадағалау; оқыту барысында әзірленген педагогикалық шешімдерді мектепке дейінгі ұйым тәжірибесінде қолдану. Теориялық, практикалық және қорытынды бағалау нәтижелері Бағдарламаның күтілетін нәтижелеріне қол жеткізу дәрежесін және тыңдаушылардың меңгерілген тәсілдер мен құралдарды кәсіби қызметінде қолдануға дайындығын анықтауға мүмкіндік береді.

Бағалау құралдары

Оқыту нәтижелерін бағалау үшін мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау және ескеру, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру, қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелерін қолдану және қолжетімді дамытушы орта құру саласындағы кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін кешенді бағалауды қамтамасыз ететін құралдар пайдаланылады.

Бағалау құралдары бес модульдің мазмұнымен сәйкестендірілген және теориялық білімді меңгеру деңгейін де, оны нақты кәсіби міндеттерді шешу кезінде қолдану қабілетін де бағалауға мүмкіндік береді.

1. Тестілеу және тексеру тапсырмалары

Тестілеу Бағдарламаның теориялық мазмұнын меңгеру деңгейін және инклюзивті білім берудің нормативтік, ұйымдастырушылық және психологиялық-педагогикалық негіздерін түсінуін бағалау үшін қолданылады.

Тест тапсырмалары мынадай мәселелерді қамтиды:

инклюзивті білім беру ұғымы мен қағидаттары;

Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру саласындағы мемлекеттік саясаты;

мектепке дейінгі ұйымдардың қызметін нормативтік-құқықтық реттеу;

ерекше білім беру қажеттіліктері ұғымы;

ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау және бағалау тәртібі;

арнайы жағдайлардың мазмұны;

психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды ұйымдастыру;

баланың іс-әрекеті мен дамуын педагогикалық бақылау;

тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру қағидаттары;

мазмұнды, әдістерді, тапсырмаларды, нұсқауларды және дамытушы ортаны бейімдеу тәсілдері;

қолдаудың заманауи педагогикалық тәжірибелері;

педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимылын ұйымдастыру;

баланың жеке даму динамикасын қадағалау.

Бір немесе бірнеше дұрыс жауапты таңдау, сәйкестендіру, жағдаяттық тапсырмалар және қысқа ашық сұрақтар қолданылады.

Өткізу нысандары:

Google Forms, Moodle және басқа да білім беру платформаларын пайдалану арқылы онлайн тестілеу;

жазбаша тестілеу;

модульдердің мазмұны бойынша жағдаяттық тексеру тапсырмалары.

2. Педагогикалық бақылау картасы

Педагогикалық бақылау картасы тыңдаушының мектеп жасына дейінгі баланың білім алудағы қиындықтарын, мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін анықтау және нақты сипаттау қабілетін бағалау үшін қолданылады.

Картада мыналар тіркеледі:

баланың әртүрлі іс-әрекет түрлеріне қатысуы;

нұсқауларды түсінуі және орындауы;

ересектермен және құрдастарымен қарым-қатынас жасау ерекшеліктері;

өтініштері мен қажеттіліктерін білдіру тәсілдері;

әрекеттерді орындау кезіндегі дербестігі;

құрдастарымен өзара әрекеттесу ерекшеліктері;

педагогикалық көмектің қажеттілігі мен көлемі;

қолданылатын қолдау тәсілдері;

қолдау көрсетілген кезде баланың іс-әрекетіндегі өзгерістер;

бақылау арқылы анықталған жеке даму динамикасы.

Тыңдаушының бақыланатын іс-әрекеттер мен жағдайларды тіркеу, нақты бақылау нәтижелерін баланың субъективті сипаттамасынан ажырату және алынған деректерді педагогикалық қолдау тәсілдерін айқындау үшін пайдалану қабілеті бағаланады.

3. Практикалық бағыттағы тапсырмалар

Практикалық тапсырмалар тыңдаушылардың Бағдарлама мазмұнын мектепке дейінгі ұйымның кәсіби қызметінде қолдану қабілетін бағалау үшін пайдаланылады.

Модульдер аясында мыналар орындалады:

нормативтік-құқықтық жағдайды талдау;

педагогикалық кейс негізінде ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау;

қажетті арнайы жағдайларды айқындау;

педагогикалық қолдау алгоритмін әзірлеу;

жеке педагогикалық мақсатты белгілеу және күтілетін нәтижені анықтау;

балалар іс-әрекетінің фрагментін бейімдеу;

нұсқауды ұсыну тәсілін, тапсырма көлемін, жұмыс қарқынын немесе іс-әрекеттер реттілігін өзгерту;

визуалды күн тәртібін әзірлеу;

қадамдық визуалды нұсқау жасау;

баланың білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, ойынды бейімдеу;

қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттесуді қолдау тәсілдерін таңдау;

дидактикалық және цифрлық құралдарды таңдау;

дамытушы ортаны бейімдеу бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Бағалау кезінде шешімнің анықталған білім беру қажеттілігіне сәйкестігі, таңдалған қолдау тәсілінің негізділігі және оны практикада қолдану мүмкіндігі ескеріледі.

4. Тыңдаушының жеке кәсіби портфолиосы

Портфолио Бағдарламаны меңгеру барысында тыңдаушының практикалық жұмыс нәтижелері мен кәсіби даму динамикасын тіркеу үшін пайдаланылады.

Портфолиоға мыналар енгізілуі мүмкін:

нормативтік талаптарды талдау бойынша орындалған тапсырмалар;

педагогикалық бақылау картасы;

кейс негізінде баланың білім алудағы қиындықтары мен қажеттіліктерінің сипаттамасы;

жеке педагогикалық мақсат және күтілетін нәтиже;

балалар іс-әрекетін ұйымдастырудың бейімделген фрагменті;

визуалды күн тәртібі немесе іс-әрекеттер алгоритмі;

дидактикалық және визуалды қолдау құралдары;

ойынды бейімдеу нұсқасы;

дамытушы ортаны өзгерту бойынша ұсыныстар;

педагогтің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимыл алгоритмі;

жеке даму динамикасын қадағалау материалдары;

модульдерді меңгеру нәтижелері бойынша рефлексиялық материалдар.

Портфолио практикалық құзыреттіліктердің қалыптасу бірізділігін және әзірленген педагогикалық материалдардың сапасын бағалауға мүмкіндік береді.

5. Кейстер мен жағдаяттық тапсырмаларды талдау

Кейстік тапсырмалар мектепке дейінгі ұйым қызметіне тән жағдайларда негізделген педагогикалық шешімдер қабылдау қабілетін бағалау үшін пайдаланылады.

Кейстер мынадай жағдайларды қамтиды:

баланың бірлескен іс-әрекетке қатысуындағы қиындықтар;

нұсқауларды түсіну және орындау кезіндегі қиындықтар;

қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттесудегі қиындықтар;

қосымша визуалды қолдау қажеттілігі;

бір іс-әрекет түрінен екіншісіне ауысу кезіндегі қиындықтар;

дербестіктің жеткіліксіздігі;

тапсырманы немесе қолданылатын материалдарды өзгерту қажеттілігі;

дамытушы ортада кедергілердің туындауы;

педагогтің мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимылы;

қолданылатын қолдау тәсілдерін түзету қажеттілігі.

Кейсті шешу барысында тыңдаушы білім алудағы қиындықты анықтайды, білім беру қажеттілігін айқындайды, тиісті қолдау тәсілін

ұсынады, іс-әрекетке немесе ортаға енгізілетін қажетті өзгерістерді белгілейді және таңдалған шешімнің нәтижелілігін бақылау критерийлерін анықтайды.

6. Тәрбиелеу-білім беру процесін бейімдеуді бағалау парағы

Бағалау парағы дараландыру бойынша тапсырмаларды орындау кезінде қолданылады және тыңдаушының баланың білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, нақты іс-әрекетті бейімдеу қабілетін бағалауға мүмкіндік береді.

Мыналар бағаланады:

бейімдеудің анықталған білім беру қажеттілігіне сәйкестігі;

жеке мақсаттың дұрыс белгіленуі;

күтілетін нәтиженің нақтылығы;

тапсырманы өзгертудің негізділігі;

нұсқаудың қолжетімділігі;

қолданылатын материалдардың баланың мүмкіндіктеріне сәйкестігі;

іс-әрекеттің жеке қарқынын ескеру;

педагогикалық көмек көлемінің мақсатқа сәйкестігі;

баланың бірлескен іс-әрекетке қатысу мүмкіндігі;

нәтижені бақылау критерийлерінің болуы.

7. Дамытушы ортаны бейімдеу жобасы

Бұл құрал мектепке дейінгі ұйым ортасындағы кедергілерді анықтау және оларды жоюдың немесе азайтудың нақты тәсілдерін ұсыну қабілетін бағалау үшін пайдаланылады.

Жоба мыналарды көздейді:

физикалық, ақпараттық, коммуникативтік және ұйымдастырушылық кедергілерді анықтау;

кеңістік пен материалдардың қолжетімділігін талдау;

қажетті визуалды бағдарларды айқындау;

функционалдық аймақтарды ұйымдастыру;

жабдықтар мен дидактикалық материалдарды қолжетімді орналастыру;

баланың дербестігін дамытуға жағдай жасау;

баланы бірлескен іс-әрекетке қатыстыру тәсілдерін айқындау.

Ұсынылған өзгерістердің негізділігі, олардың нақты білім беру қажеттіліктерімен байланысы және мектепке дейінгі ұйым тәжірибесінде іске асыру мүмкіндігі бағаланады.

8. Практикалық бағыттағы қорытынды жұмысты қорғау

Практикалық бағыттағы қорытынды жұмыс тыңдаушының оқыту нәтижелерін қолдану қабілетін кешенді бағалаудың негізгі құралы болып табылады.

Жұмыс нақты педагогикалық кейс негізінде әзірленеді және барлық бес модульдің мазмұнын біріктіреді.

Қорғау барысында мыналар бағаланады:

білім алудағы қиындықтар мен қажеттіліктерді дұрыс анықтау;

педагогикалық бақылау нәтижелерін пайдалану;

жеке педагогикалық мақсаттың негізділігі;

арнайы жағдайлардың баланың қажеттіліктеріне сәйкестігі;

балалар іс-әрекетінің таңдалған түрін бейімдеу сапасы;

ойын, визуалды, коммуникативтік, дидактикалық немесе цифрлық қолдау құралдарының негізділігі;

дамытушы ортаны бейімдеу бойынша ұсыныстардың сапасы;

педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимылын ұйымдастыру;

жеке даму динамикасының нақты көрсеткіштерінің болуы;

әзірленген шешімді практикада қолдану мүмкіндігі;

қорытынды жұмысты ұсынудың дәлелділігі.

9. Онлайн құралдар және интерактивті цифрлық ресурстар

Цифрлық құралдар оқыту нәтижелерін ағымдағы және қалыптастырушы бағалау үшін қолданылады.

Мыналар пайдаланылуы мүмкін:

Google Forms, Moodle – ағымдағы және қорытынды тестілеу үшін;

Kahoot, Quizizz – модульдер мазмұнын түсінуді жедел тексеру үшін;

Mentimeter – жедел кері байланыс пен рефлексия үшін;

Padlet және осыған ұқсас интерактивті платформалар – кейстерді талдау, практикалық материалдарды ұсыну және педагогикалық шешімдерді топтық жобалау үшін.

Цифрлық құралды таңдау оқыту форматы мен ұйымның техникалық мүмкіндіктеріне байланысты айқындалады.

10. Өзін-өзі бағалау сауалнамалары және рефлексиялық материалдар

Өзін-өзі бағалау оқыту барысында тыңдаушылардың кәсіби дайындығындағы өзгерістерді анықтау үшін пайдаланылады.

Мыналар қолданылады:

кәсіби құзыреттіліктерді өзін-өзі бағалауға арналған кіріспе сауалнама;

жекелеген модульдерді аяқтағаннан кейінгі өзін-өзі бағалау парақтары;

орындалған практикалық тапсырмаларды рефлексиялық талдау;

кәсіби өсуді өзін-өзі бағалауға арналған қорытынды сауалнама;

Бағдарламаның сапасы мен практикалық маңыздылығы бойынша кері байланыс сауалнамасы.

Өзін-өзі бағалау білім алудағы қиындықтарды анықтау, қажетті қолдау тәсілдерін айқындау, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру, визуалды және ойын құралдарын қолдану, дамытушы ортаны бейімдеу, қолдап отыруға қатысушылармен өзара іс-қимыл жасау және баланың жеке даму динамикасын қадағалау қабілеттері сияқты бағыттар бойынша жүргізіледі.

Тестілеуді, педагогикалық бақылауды, практикалық және кейстік тапсырмаларды, портфолионы, бағалау парақтарын, қорытынды жобаны және өзін-өзі бағалауды кешенді қолдану оқытудан күтілетін нәтижелерге қол жеткізуді және тыңдаушылардың меңгерген құралдарды мектепке дейінгі ұйым қызметінде қолдануға дайындығын жан-жақты бағалауды қамтамасыз етеді.

Бағалау шкаласы

Бағалау	% көрсеткіштер	Балл
5	90 – 100 %	36-40
4	75 – 89 %	30-35
3	50 -74 %	20-29
2	50-ден аз	20-дан аз

9.Курстан кейінгі сүйемелдеу

Біліктілікті арттыру курсы аяқталғаннан кейінгі курстан кейінгі қолдау меңгерілген білімдерді, практикалық әдістер мен педагогикалық құралдарды мектепке дейінгі ұйымдардың қызметінде тұрақты қолдануды қамтамасыз етуге бағытталған.

Курстан кейінгі қолдаудың негізгі мазмұны педагогикалық бақылау жүргізу, ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау және ескеру, тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру, ойын, визуалды және дидактикалық қолдау құралдарын қолдану, дамытушы ортаны бейімдеу және педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимылын ұйымдастыру тәжірибелерін енгізумен байланысты.

Курстан кейінгі қолдау негізінен қашықтан жүзеге асырылады және мыналарды көздейді:

педагогикалық бақылау арқылы балалардың білім алудағы қиындықтарын анықтау мәселелері бойынша консультация беру;

ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, педагогикалық қолдау тәсілдерін айқындау кезінде әдістемелік қолдау көрсету;

тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру мәселелері бойынша консультация беру;

балалар іс-әрекетінің мазмұнын, тапсырмаларын, нұсқауларын, материалдарын және ұйымдастыру тәсілдерін бейімдеу кезінде әдістемелік көмек көрсету;

визуалды күн тәртібін, қадамдық нұсқауларды және басқа да визуалды қолдау құралдарын әзірлеу мен қолдануға қолдау көрсету;

білім беру қажеттіліктері әртүрлі балалардың бірлескен іс-әрекетін ұйымдастыру мәселелері бойынша консультация беру;

дамытушы ортаны бейімдеу кезінде әдістемелік қолдау көрсету;

педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимылы мәселелері бойынша консультация беру;

педагогикалық бақылау карталары мен баланың жеке даму динамикасын қадағалау құралдарын қолдануға қолдау көрсету;

тыңдаушылардың курс барысында әзірлеген практикалық материалдары мен педагогикалық шешімдерін тәжірибеге енгізуге қолдау көрсету.

Курстан кейінгі қолдау оқу аяқталғаннан кейін 12 ай бойы жүзеге асырылады және меңгерілген тәжірибелердің кәсіби қызметке енгізілуін жүйелі түрде бақылауды көздейді.	
1. Әдістемелік қолдау және кеңес беру:	Тәжірибе алмасу, енгізу нәтижелерін талқылау және туындайтын кәсіби қиындықтарды шешу мақсатында мыналар ұйымдастырылады: ерекше білім беруді қажет ететін балаларды қолдауды ұйымдастыру мәселелері бойынша онлайн консультациялар; педагогикалық бақылау, дараландыру және іс-әрекетті бейімдеу мәселелері бойынша тақырыптық онлайн кездесулер; ойын, визуалды, коммуникативтік және дидактикалық қолдау құралдарын практикада қолдану бойынша вебинарлар; әзірленген материалдармен және практикалық шешімдермен алмасуға арналған кәсіби онлайн қауымдастықтар; мектепке дейінгі ұйымдардың тәжірибесінен алынған педагогикалық кейстерді талдау; меңгерілген қолдау тәсілдерін қолдану нәтижелерін топтық талқылау; кәсіби қиындықтарды талдауға және оларды шешудің ықтимал тәсілдерін айқындауға арналған консультациялық алаңдар; психологиялық-педагогикалық қолдап отыру және тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру бойынша табысты тәжірибелерді ұсыну және талқылау.
2. Тыңдаушыларға әдістемелік қолдау көрсету	Курстан кейінгі қолдау кезеңінде Бағдарлама мазмұнын практикада қолдану бойынша әдістемелік қолдау қамтамасыз етіледі. Әдістемелік қолдау мыналарды қамтиды: Бағдарламаның электрондық оқу-әдістемелік материалдарына қолжетімділік; педагогикалық бақылау және білім алудағы қиындықтарды анықтау бойынша материалдар; педагогикалық бақылау карталарының үлгілері; педагогикалық қолдау тәсілдерін айқындау алгоритмдері; тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру бойынша ұсынымдар;

	тапсырмаларды, нұсқауларды және балалар іс-әрекетінің әртүрлі түрлерін бейімдеу мысалдары; визуалды күн тәртібінің, визуалды нұсқаулардың және іс-әрекеттер реттілігінің үлгілері; балалардың қарым-қатынасы мен әлеуметтік өзара әрекеттесуін ұйымдастыру бойынша ұсынымдар; ойын және дидактикалық қолдау құралдарын қолдану бойынша әдістемелік материалдар; дамытушы ортаны талдау және бейімдеу бойынша ұсынымдар; педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) өзара іс-қимылы бойынша материалдар; баланың жеке даму динамикасын қадағалау құралдары; Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілеріндегі өзгерістерді және мектепке дейінгі инклюзивті білім беру тәжірибелерінің дамуын ескере отырып, әдістемелік материалдарды жаңарту.
3. Оқыту нәтижелерін тәжірибеге енгізу мониторингі	Мониторинг мектепке дейінгі ұйымдар педагогтерінің меңгерген құзыреттіліктерін кәсіби қызметте қолдану деңгейін анықтау мақсатында жүргізіледі. Мониторинг мыналарды көздейді: курс аяқталғаннан кейін тәжірибеге енгізу жоспарланған педагогикалық тәсілдерді бастапқы тіркеу; меңгерілген әдістер мен құралдарды қолдану мәселелері бойынша онлайн сауалнама жүргізу; оқудан кейін педагогтер әзірлеген немесе бейімдеген практикалық материалдардың үлгілерін талдау; кәсіби қызметтегі өзгерістерді өзін-өзі бағалау; педагогикалық бақылауды, дараландыруды және қолдау тәсілдерін қолдану туралы ақпарат жинау; меңгерілген тәжірибелерді енгізу барысында туындайтын кәсіби қиындықтарды талдау; жеке және топтық кері байланыс;

	нәтижелі педагогикалық тәжірибелерді талдау және тарату. Растаушы материалдар ретінде дербес деректері көрсетілмеген педагогикалық бақылау карталары, балалар іс-әрекетінің бейімделген фрагменттері, визуалды материалдар, қолдау алгоритмдері, дамытушы ортаны өзгерту жобалары, талдамалық материалдар және педагогикалық кейстің сипаттамасы пайдаланылуы мүмкін.
4. Курстан кейінгі қолдаудың тиімділігін бағалау критерийлері	Курстан кейінгі қолдаудың тиімділігі мынадай критерийлер бойынша анықталады: Педагогикалық бақылауды қолдану — баланың білім алудағы нақты қиындықтарын, мүмкіндіктері мен даму динамикасын анықтау үшін бақылауды пайдалану; Тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру — тапсырмаларға, нұсқауларға, материалдарға, жұмыс қарқынына, іс-әрекетті ұйымдастыру тәсілдеріне немесе педагогикалық көмек көлеміне негізделген өзгерістер енгізу; Практикалық қолдау құралдарын қолдану — баланың білім беру қажеттіліктеріне сәйкес ойын, визуалды, коммуникативтік және дидактикалық құралдарды пайдалану; Дамытушы ортаны бейімдеу — анықталған кедергілерді азайту үшін кеңістікті, материалдарды, жабдықтарды немесе іс-әрекетті ұйымдастыруды өзгерту; Баланың іс-әрекетке қатысуын қолдау — баланың ойын, коммуникативтік, танымдық, шығармашылық, қимыл-қозғалыс және басқа да балалар іс-әрекетіне қатысуын қамтамасыз ететін педагогикалық шешімдерді қолдану; Кәсіби өзара іс-қимыл — қолдау тәсілдерін іске асыру барысында педагогтердің, мамандардың және ата-аналардың (заңды өкілдердің) келісілген өзара іс-қимылы; Жеке даму динамикасын қадағалау — қолдау тәсілдерінің нәтижелілігін талдау және оларды түзету үшін педагогикалық бақылау нәтижелерін пайдалану; Курс нәтижелерін практикаға енгізу — мектепке дейінгі ұйым қызметінде

	қолданылатын әзірленген практикалық және әдістемелік материалдардың болуы.
5. Нәтижелілік көрсеткіштері	Курстан кейінгі қолдаудың нәтижелілігі мынадай көрсеткіштермен расталады: меңгерілген әдістер мен қолдау тәсілдерін кәсіби қызметте қолдану; қажетті педагогикалық іс-әрекеттерді айқындау кезінде педагогикалық бақылауды пайдалану; әзірленген және тәжірибеге енгізілген практикалық материалдардың болуы; тәрбиелеу-білім беру процесін дараландыру тәсілдерін қолдану; визуалды, ойын және дидактикалық қолдау құралдарын пайдалану; анықталған білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, дамытушы ортаға жекелеген өзгерістер енгізу; балалардың бірлескен іс-әрекетін ұйымдастыру тәсілдерін қолдану; жеке даму динамикасын қадағалау құралдарын пайдалану; педагогтермен, мамандармен және ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимылды жетілдіру; өзінің педагогикалық іс-әрекеттерінің нәтижелілігін талдау және қолданылатын қолдау тәсілдерін түзету қабілеті; курстан кейінгі қолдау іс-шараларына және кәсіби тәжірибе алмасуға қатысу.
6. Нәтижелілік деңгейлері	Жоғары деңгей — педагог меңгерілген педагогикалық бақылау, дараландыру және қолдау тәсілдерін жүйелі түрде қолданады, практикалық материалдарды өз бетінше әзірлейді және бейімдейді, баланың жеке даму динамикасын қадағалайды, педагогикалық іс-әрекеттерді түзетеді және кәсіби тәжірибесінің нәтижелерін ұсынады. Жеткілікті деңгей — педагог меңгерілген қолдау және дараландырудың негізгі тәсілдерін қолданады, жекелеген практикалық құралдарды пайдаланады, оларды қолдану мысалдарын ұсынады және мамандармен, ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимыл жасайды.

	Базалық деңгей — педагог меңгерілген тәжірибелердің жекелеген элементтерін әдістемелік қолдау арқылы қолданады, дараландыру тәсілдерін өз бетінше таңдауда немесе олардың нәтижелілігін бағалауда қиындықтарға тап болады және қосымша консультациялық көмекті қажет етеді.
7. Қосымша қолдау нысандары	Анықталған кәсіби қиындықтарды ескере отырып, мыналар ұйымдастырылуы мүмкін: ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау және педагогикалық бақылау бойынша тақырыптық вебинарлар; визуалды қолдау және іс-әрекетті құрылымдау бойынша шеберлік сыныптары; балалар іс-әрекеті мен дамытушы ортаны бейімдеу бойынша практикумдар; қарым-қатынас пен әлеуметтік өзара әрекеттесуді ұйымдастыру бойынша онлайн семинарлар; күрделі педагогикалық кейстерді талдау; жеке және топтық әдістемелік консультациялар; практикалық материалдармен және нәтижелі педагогикалық шешімдермен алмасу. Курстан кейінгі қолдау мониторингінің нәтижелері педагогтердің арасында жиі кездесетін кәсіби қиындықтарды анықтау, оқу-әдістемелік материалдарды жаңарту және кейінгі біліктілікті арттыру курстарының мазмұнын жетілдіру үшін пайдаланылады.

10.Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Заңдар және нормативтік құқықтық актілер

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. https://www.adilet.zan.kz/rus/docs/U2600001206

2. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III «Білім туралы» Заңы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319_

3. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 24 ақпандағы № 31 «Білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған кәсіптік стандарттарды бекіту туралы» бұйрығы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/G25HP000031

4. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім

берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» бұйрығы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031

5. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 «Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» қаулысы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P2300000249

6. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын қоспағанда, тиісті типтердегі және түрлердегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029329

7. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және жүргізу, сондай-ақ педагогтің қызметін курстан кейінгі қолдау қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1600013395

8. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің ресми сайты. https://www.gov.kz/memleket/entities/edu

9. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 «Білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдап отыру қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы. https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2500036047

Негізгі әдебиеттер

1. Александрова Е.Ю. Қосымша білім беру жағдайында ерекше білім беруді қажет ететін балалардың шығармашылық дамуы // Дефектология PRO. – 2020. – 16 шілде. – [Электрондық ресурс]. URL: https://www.defectologiya.pro/zhurnal/tvorcheskoe_razvitie_detej_s_osobyimi_obrazovatelnyimi_potrebnostyami_v_usloviyax_dopolnitelnogo_obrazovaniya/

2. Игнатова Е.А. Психикалық дамуы тежелген баланың шығармашылық әлеуетінің мәні // «Sociosphera» халықаралық ғылыми конференциясының материалдары. – 2018. – № 74. – [Электрондық ресурс]. URL: https://sociosphera.com/publication/conference/2018/74/suwnost_tvorcheskogo_potenciala_rebenka_s_zpr/

3. Осипова И.А. Мүмкіндігі шектеулі балалардың шығармашылық қиялының ерекшеліктері // Гуманитарлық және жаратылыстану ғылымдарының өзекті мәселелері. – 2022. – № 11. – [Электрондық ресурс]. URL: https://apni.ru/article/5982-osobennosti-tvorcheskogo-voobrazheniya/

4. Середкина Л.В. Психикалық дамуы тежелген балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту // Педагогика. Теория және практика мәселелері. – 2022. – № 3 (133). – [Электрондық ресурс]. URL: https://www.pedopyt.ru/categories/10/articles/6040

5. Силина Л.Н. Сөйлеу тілінің бұзылыстары бар балалардың көркемдік қабілеттерін дамыту // nsportal.ru. – 2024. – 19 қаңтар. – [Электрондық ресурс]. URL:

https://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2024/01/19/razvitie-hudozhestvennyh-sposobnostey-u-detey-s-narusheniyami-rechi

6. Петренко Е. Кемелдікке жетудің кілті: қосымша білім беру балалардың психологиялық төзімділігін қалай қалыптастырады // Bilimdinews.kz – Республикалық білім беру порталы. – 2023. – 12 қыркүйек. – [Электрондық ресурс]. URL: https://bilimdinews.kz/?p=242276

7. Төлендиева К.С. Инклюзивті қосымша білім беру бөліміндегі педагогтің тәжірибесінен // RUMSDO.KZ – Республикалық оқу-әдістемелік стандарттау және цифрландыру орталығының ресми сайты. – 2023 ж. – 27 қыркүйек. – [Электрондық ресурс]. URL: https://www.rumsdokz.org/post/инклюзивті-қосымша-білім-беру-бөліміндегі-педагогтің-тәжірибесінен

Қосымша әдебиеттер

8. Бутко Г.А., Овчинникова Ж.А. Қосымша білім беру педагогінің инклюзивті мәдениетін қалыптастырудың заманауи үрдістерін зерттеу // Гуманитарлық және жаратылыстану ғылымдарының өзекті мәселелері. – 2020. – № 6. – [Электрондық ресурс]. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/issledovanie-sovremennyh-tendentsiy-formirovaniya-inklyuzivnoy-kultury-pedagoga-dopolnitelnogo-obrazovaniya

9. Карынбаева О.В. Қосымша кәсіптік білім беру жүйесінде педагогтерді балаларға инклюзивті білім беруге даярлауды модельдеу // Гуманитарлық және жаратылыстану ғылымдарының өзекті мәселелері. – 2020. – № 2. – [Электрондық ресурс]. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/modelirovanie-podgotovki-pedagogov-v-dopolnitelnom-professionalnom-obrazovanii-k-inklyuzivnomu-obrazovaniyu-detey

10. Жанузакова П., Магауова А. (2025). Аутизм спектрінің бұзылыстары бар балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету: халықаралық тәжірибені салыстырмалы-құқықтық талдау // ҚазҰУ Хабаршысы. «Педагогикалық ғылымдар» сериясы. – 83(2). URL: https://bulletin-pedagogic-sc.kaznu.kz/index.php/1-ped/article/view/2721

11. Шатских А.А. Инклюзивті білім беру: барлық білім алушылар үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етудегі қиындықтар. – 2024. – 23 ақпан. URL: https://repo.kspi.kz/handle/123456789/7757